

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS – Izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom – Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/1, telefon 22-284 – Poštni predal 355-VII.

Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din – Št. tek. računa: 501-8-26/1. Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 21. maja 1971

LETO XXII – ŠT. 10

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

BORIMO SE ZA NORMALNO RAZMERJE MED DELOM IN PLAČILOM

„Treba je doseči, da bodo razlike v osebnih dohodkih resle izraz razlik v zahtevnosti dela, delovnih razmerah in v delovni uspešnosti.“ Tako piše v OCENAH IN STALIŠČIH, ki jih je na XIV. plenarni seji sprejel republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije. To je tudi bistvo razprav o družbenih dogovorih – in to bo tudi bistvo samoupravnega sporazuma, ki ga bodo na osnovi priprav in razprav podpisali: komisija pri izvršnem svetu, gospodarska zbornica ter Zveza sindikatov Slovenije.

Plenarna seja dne 14. maja je bila pregled doslej sestavljenih osnutkov ter priprava za načelna stališča, ki jih bodo zastopali predstavniki Sindikata delavcev družbenih dejavnosti pri dogovarjanju s predstavniki Sindikata delavcev v gospodarstvu.

Predsednik Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Vinko Kastelic je dejal: „Treba je razrešiti temeljni odnos med gospodarskimi in negospodarskimi dejavnostmi: osebni dohodki v obeh morajo biti usklajeni. Izhajamo iz značilnosti in vrednosti dela. Osebni dohodki v negospodarstvu morajo slediti naši splošni gospodarski rasti. S tem sicer splošnim, a trdnim načelom odpravljamo tudi dosedanje enoletno zaostajanje dohodkov v negospodarskih dejavnostih. Nihče ne trdi, da bo več sredstev, ko bo sporazum sklenjen – lahko pa pričakujemo, da bodo pravilneje porazdeljena.“

Tovariš Kastelic je tudi naglasil, da je sklepanje samoupravnih sporazumov lepa priložnost za sporazumevanje, primerjanje in usklajevanje na ostalih področjih – tako glede pripravnikov, znanstvenega dela in podobno. Bistvo našega napredka je v rasti proizvodnje. Osebni dohodki pa v prihodnje nikakor ne bi smeli upadati – kajti tako se gospodarstva ne rešuje. Sami vemo, kam smo pripeljali prosveto z zniževanjem osebnih dohodkov. Najbrž ne nameravamo spraviti v prihodnje vseh družbenih služb v takšen položaj, ki pomeni nazadovanje.

Kakšne razlike za enako ali podobno delo so upravičene? Eni menijo, da razlike sploh niso upravičene – vendar te obstojijo vsepovsod, ne le pri nas. Razlike do 20 % spadajo k znosnim in ne demoralizirajo ljudi. Pri nas pa so primeri, ko znašajo razlike v plačilu za enako delo tudi do 70 % ali celo več. Zatorej je nujno, da na osnovi podpisanega samoupravnega sporazuma vse naše ustanove in vsa podjetja čimprej sklenejo splošne družbene dogovore, ki bodo razdeljevanje sredstev ohranjali v normalnih okvirih. O družbeni prisili ni govora – pač pa je nujen samoupravni sporazum. Zavoljo te nuje so tudi naša oblast in drugi dejavniki naše družbe dolžni izraziti svoje mnenje o tem, kakšne osebne dohodke in kakšno razdeljevanje sredstev še štejejo za normalno.

Razpravo je začel tajnik Sindikata delavcev družbenih de-

javnosti Slavko Grčar z ugotovitvijo, da ne gre za privilegiran položaj te ali one panoge (gospodarske ali negospodarske), pač pa za pošteno vrednotenje dela. Takšno stališče bodo predstavniki Sindikata družbenih dejavnosti tudi zastopali pri dogovarjanju.

V razpravi se je razčistilo dejstvo, zakaj niso OCENE IN STALIŠČA, s katerimi bodo nastopali predstavniki, bolj precizirani. Ni bistvo, da so vse postavke in točke sporazuma natančno določene – važno je, da je določeno osnovno izho-

Na vprašanje, ali davčna lestvica deluje takoj, če bi kakšna delovna organizacija močno odstopala – je bil odgovor nikalen. Kljub temu pa je gotovo, da samoupravni sporazum in družbeno dogovarjanje pomeni veliko moralno silo, kateri se bo težko upirati. Tako je prav.

V gospodarstvu proklamiramo smotre v zvezi z družbenim dogovarjanjem – v družbenih službah pa le merila za ugotavljanje skladnosti. Morda bi si tudi družbene službe lahko zadale smotre – je ugotavljal eden izmed razpravljavcev. V

TOVARIŠ TITO, TVOJ ROJSTNI DAN JE NAJLEPŠI PRAZNIK NAŠE MLADINE

dišče. V splošnih družbenih dogovorih je treba kot merilo za verifikacijo samoupravnih sporazumov določiti orientacijsko skupno vrednost pogojno nekvalificiranega delavca, ki bi – glede na sedanje razmere v Sloveniji – pomenila normalno.

Na tej osnovi potem določimo še razmerja med najvišjo in najnižjo stopnjo na lestvici dohodkov in potem pretirani odkloni niso več mogoči.

zvezi s tem je prišlo do razčiščevanja pojmov, kdo je kriv, da delavci v nekaterih podjetjih toliko manj zaslužijo kot v drugih – četudi ne delajo manj naporno. „Niso krivi delavci – krivi so organizatorji!“ To so bile jasne besede. Zavoljo tega naj bi samoupravni sporazum temeljil na enaki osnovi za nekvalificirane delavce.

Navzoči so potrdili OCENE IN STALIŠČA, predlagali pa so nekatere spremembe in dodatke k besedilu, ki naj bi bila osnova za dogovarjanje med predstavniki Sindikata delavcev družbenih dejavnosti ter Sindikata delavcev v gospodarstvu.

N. M.

Naravoslovni krožki

NARAVOSLOVNI KROŽKI v založbi Prirodoslovnega društva Slovenije vsebujejo napotke za delo na osnovnih in srednjih šolah. Sodelovala je vrsta naših najvidnejših slovenskih strokovnjakov. Sestavili so spisek tem, primernih za predavanja in praktične vaje iz matematike – predvsem „nove“ – fizike, astronomije, geologije, geografije, meteorologije, speleologije, kemije in biologije z nekaterimi njenimi posebnimi smerni. Ob vsaki teh skupin je navedeno nekaj domače in tuje literature kot pripomoček, obenem pa tudi naslovi zavodov, od koder so posamezni strokovnjaki pripravljene predavati. Ne dvomimo pa, da bodo vrsto tem lahko obdelali in o njih poročali tudi posamezni (t.j. boljši) dijaki sami. JR

NOVI NAROČNIKI PO NAŠIH ŠOLAH

Brežice, Poklicna šola za kadre v blagovnem prometu – 2, Dvorjane – 1, Gorenja vas – 1, HRVATINI – 4, KOSTANJEVICA NA KRKI – 6, LENDAVALA, OSN. ŠOLA „D. LUGARIČA“ – 4, Ljubljana – 2, Maribor – 1, MURSKA SOBOTA, ŠIC ZA RAZNE STROKE – 6, Murska Sobota – 1, Ormož, nižja glasbena šola – 1, Poljane nad Škofjo Loko – 2,

SLIVNICA PRI MARIBORU (SEDAJ SO VSI NAROČENI) – 1,

Škofja Loka – 1, Šmarje pri Jelšah – 1, Videm pri Ptuj – 1, Zgornja Ščavnica – 1, Zreče – 2.

SKUPAJ (OD PREJŠNJE ŠTEVILKE): 39.

Naročila, ki so prispela zadnji trenutek, bomo objavili v naslednji številki.

Meč z dvema ostricama

Problem izseljevanja, iskanja denarja in sreče na tujem je star kot narodne pesmi. Tako zelo smo se nanj navadili, da ga imamo za nujno zlo, večno in nesprenljivo, ker pač nimamo toliko moči, da bi se ga odkrivali. Napisali smo nešteto deklarativnih izjav na ta račun, povedanih ex cathedra, pa začudeno ugotavljamo, da je vse prav tako, kot denimo, pred petimi ali več leti. Tisti, ki imajo vsak dan opraviti s težavami otrok teh zdomcev – največ njihovi učitelji – pa v pogovoru in razpravah brez obotavljanja pribijejo: Plohe besed ne rešijo ničesar. Tudi popotnikov na tuje ne zaustavijo.

Današnje statistike ne povedo natanko, koliko naših ljudi je zaposlenih „na oni strani“, zgovoren pa je podatek, da smo izdali na Slovenskem že okrog 60.000 dovoljenj za delo v tujini. Vedno več otrok ostaja doma brez staršev, vzgajajo jih stari starši ali pa nihče. Ti otroci odrasčajo v neurejenih ali le delno urejenih razmerah, če pa gredo s starši, obiskujejo pač šole v „novi domovini“.

– Kako zagotoviti socialno varnost, zdrave življenjske pogoje, vzgojo in izobraževanje tistim otrokom, katerih starši so odšli v tujino?

– Kako zagotoviti primerno vzgojo in izobraževanje otrokom v tujini?

Na taka in podobna vprašanja naj bi odgovorila razprava na razširjeni seji predsedstva Zveze prijateljev mladine Slovenije, ki je bila 11. maja v klubu poslancev v Ljubljani.

– Problem zaposlovanja v tujini je kot meč z dvema ostricama: po eni strani rešuje družbo z ekonomskega vidika, po drugi pa rahlja enotno nacionalno območje. Povzročča raznarodovanje, ljudje, ki zapuščajo naše kraje, prevzemajo tuj jezik in navade, njihovi otroci so deležni vzgoje, kakršno jim pač daje tujina.

To opozorilo je bilo med številnimi drugimi slišati tudi na razpravi predsedstva ZPM, hkrati

ti pa odgovor, kako lahko pomaga organizacija – kot je na primer ZPM – zaustaviti ta pojav: Z oblikovanjem zavesti naših ljudi, z drugačnim odnosom do zaposlovanja staršev v tujini, z opozorili, da so v resnici mnogo bolj odgovorni za svoje otroke, kot pa kažejo to primeri v našem ljubem vsakdanu.

BILO JE NEKOČ ... ALI RES?

Od nekdanje vlekle ljudi naših „nerazvityh“ območij v svet: po kruh in standard. Ljudje iz Bele krajine sodijo mednje. – Naš okoliš ima 2528 prebivalcev, od teh jih 289 dela v tujini – je povedal v razpravi ravnatelj osnovne šole Vinica Anton Troha in nadaljeval: – Vsak 8,7 prebivalec je torej „zdomec“; od leta 1948 se je za vedno izselilo 469 ljudi. V osnovni šoli Vinica je 414 učencev, 103 od njih pa imajo starše v tujini; vsak četrty otrok je brez staršev. Socialna podoba učencev vinskih šole je takale: 70,55 % je kmečkih otrok in 23 % delavskih; iz nepopolnih družin je 8,4 % otrok, socialno ogroženih 9,4 %, v neprimernih pogojih jih živi 13 %, ciganov je 1,9 %, 20 % jih ima starše v tujini. Kar 54,5 % učencev nima osnovnih pogojev za učenje.

Izseljevanje z območja Vinice ni nič manjše kot v Župan- (Nadaljevanje na 3. strani)

Naknadni razpis prostih delovnih mest

Vodstva šol in drugih vzgojno-izobraževalnih zavodov obveščamo, da bo izšel NAKNADNI RAZPIS PROSTIH DELOVNIH MEST za učitelje in vzgojitelje v šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih zavodih v SR Sloveniji v letu 1971 letošnjega 2. JULIJA. Prosimo, da pošljete razpise republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo Ljubljana, Župančičeva 3, najkasneje DO 10. JUNIJA. – Na dopis navedite občini, v kateri je šola, in oznako ZA NAKNADNI RAZPIS.

V primeru, da razpisa ne boste poslali do določenega roka, ga v zadnji letošnji številki ne bomo mogli objaviti.

Uredništvo
Prosvetnega delavca

Deklica iz Haloz (Foto: Stojan Kerbler)

Šola je vselej bila in je odsev družbenih odnosov

Že v prejšnji številki našega časopisa smo poročali o 19. seji centralnega komiteja ZKS Slovenije in o razpravi „Idejnopolitična vprašanja vzgoje in izobraževanja ter naloge komunistov“.

Danes na kratko poročamo o delu komisije za sklepe — ter o sklepih v zvezi s tezami.

Komisija je menila, da je v sklepih treba zapisati predvsem tista stališča in spoznanja, ki so korak naprej — saj Zveza komunistov to pot ni prvič razpravljala o vzgoji in izobraževanju. Dalje: Teze so odsev naših skupnih naporov in sposobnosti, da naša stališča, poglede in naloge zapišemo ter tako zadožimo komuniste

in vse člane naše družbe za njih uredništve. Komisija je predlagala, naj postanejo — po obravnavi problematike visokega šolstva — sklepi takratnega sestanka integralni del teh stališč in sklepov.

Bistvenih pripomb na osnovno usmeritev in strukturo tez ni bilo — zato so zapisane v besedilo samo potrebne korekture. Navajamo nekatere: Natančneje formuliran odstavek o sanaciji šolstva; odstavek o patriotični vzgoji je dopolnjen z mislijo, da je to del jugoslovanske vzgoje in — po pripombi Franca Popita — tudi del humanizma in internacionalizma; v kratkem so pre-

cizirali vzgojo pozitivizma, dalje samoupravni položaj vzgoje in izobraževanja ter nujno, da se z ustrežnejšim vrednotenjem in nagrajevanjem učiteljevega dela ustvarijo pogoji, ki bodo najspodobnejše mlade ljudi usmerili v učiteljski poklic.

Še o pripombi, da so nekatera poglavja premalo konkretna: Komisija meni, da ni naloga partijskega dokumenta, da je do konca konkretno — konkretizacija je naloga komunistov, ki delajo v različnih samoupravnih in strukturalnih oblasti na področju vzgoje in izobraževanja.

Tovariš Franc Popit, ki je vodil sejo, je dejal: „Na terenu, pa tudi danes tu smo slišali pripombe, da bi bilo treba določiti nosilce posameznih nalog in postaviti roke. V sklepih je zapisano, da bomo čez leto dni dali obračun — vendar bi kazalo pripraviti nek operativni program opredeljen z nosilci in roki, ki bi se jih morali držati, in ga predložiti centralnemu komiteju.“

Mnenja o postavljanju programov in rokovniku so bila različna — vendar je vodja razprave ostal odločen: „Kot vemo, so vedno pripombe, da vedno sprejemamo dobre sklepe, ki pa potem niso izvedeni. Nisem mislil, da bi mi zadoževali institucije, ki so tu našete — pač pa komuniste, ki delajo v teh institucijah. Konec koncev se le moramo enkrat pomeniti o vlogi Zveze komunistov. Ali je Zveza komunistov organizacija, ki je organizirana in je dolžna izvrševati sklepe centralnega komiteja oziroma forumov, sklepe, do katerih pride na temelju demokratične razprave? Če ostanemo na pol poti, se bojim, da bo vse ostalo pri resoluciji, pri dobrih željah... Nihče ne bo zagotovil izvajanja dognanj in sklepov. Odgovorni smo za svoje delo.“

Komisija, ki je sestavljala teze, ni pristojna za izdelavo zadožitvev. Zato so na temelju razprave sklenili naslednje: Sekretariat za prosveto in kulturo naj skupno s komisijo sestavi akcijski program. Aktivni Zveze komunistov na terenu naj na osnovi tez prav tako sestavijo programe ter stalno poročajo Centralnemu komiteju o svojem delu in dosežkih. Ob načrtne in usklajenem izvajanju programa bo čez pol leta mogoče pregledati stanje ter ugotoviti, koliko so teze pripomogle k napredku našega šolstva.

Dopolnjene teze, kot tudi zadržite prejemale vsi aktivni Zveze komunistov in vse šole ter vzgojno-varstveni zavodi.

N. M.

POPRAVEK:

V prejšnji številki je bilo v sestavku „Šola je vselej bila in bo odsev družbenih odnosov“ izpuščene nekaj vrstic o povzetku misli dr. Barice Požarnik. Ponatiskujemo: Osvetlila je razliko med gospodarstvom in šolstvom. V gospodarstvu z vsjo naglico preračunajo, koliko se jim splača vlagati v nova dognanja in izume — in v kolikem času se jim bo to obrestovalo. Nihče pa ne dela predračunov za nova vlaganja — v šolstvu. Resnica je, da se to počasi, zato pa bolj gotovo obrestuje. Kljub temu pa v ta namen ne dajemo denarja.

Konec marca letos je bilo v Celovcu tekmovanje mladih kuharjev Bavarske, Koroške Slovenije in Julijske Benečije. Organizirala sta ga „Koroški velesojem“ in „Koroška turistična zveza“. Tekmovanje je bilo pred začetkom sezone v sklopu prireditev „Gast 71“ (Gost 1971).

Zastopstvo za Slovenijo je Gospodarska zbornica poverila Gostinskem šolskem centru v Ljubljani. Ekipo je vodila Olga Makovič (ki je šefinja kuhinje na Bellevueju — na sliki prva z leve), tekmovalci pa so (od leve proti desni na sliki): Franci Jezeršek — učitelj kuharstva, Dragica Ajdovec iz hotelske šole Marinka Runtas — tudi iz hotelske šole ter Viktor Klopčič, kuhar na Bellevueju. Zadnja na fotografiji je Anica Bukovec, inštruktorica kuhe pri „Urški“, ki je bila poleg za primer, če bi kateri iz ekipe zbolel.

Vsi tekmovalci so morali biti mlajši od 23 let. Vsaka ekipa je tekmovala po dva dni, in sicer prvi dan z mednarodnim, drugi dan pa z narodnim menijem. Slovenska skupina je dosegla najvišjo oceno (ocenjevali so vse od priprave do zunanjšega videza, serviranja in okusa) in si tako priborila kipec zlatega kuharja.

Slovesni razglasitvi rezultatov je v Celovcu prisostvoval koroški deželni glavar Hans Sima. Navada pa je, da zlatega kuharja izročijo ekipi tam, od koder je doma — tako so zastopniki iz Celovca slovesno podelili našim mladim zmagovalcem kipec zlatega kuharja na Bellevueju v torek, 11. maja.

Čestitamo vsem tekmovalcem in vodji — prav tako pa tudi Gostinskemu šolskemu centru v Ljubljani!

Dobro varstvo — pogoj vzgojne uspešnosti

Izkušnje kažejo, da v šoli boljše uspevajo otroci, deležni dobre predšolske vzgoje. Prav gotovo bo morala predšolska vzgoja postati kmalu čvrsti del splošnega obveznega vzgojno-izobraževalnega procesa. Vedno večje število malih šol skuša izenačiti otrokovo pripravo za vstop v šolo s pravočasno pospešeno socializacijo.

Mariborski svet za vzgojo in izobraževanje je pred nedavnim obravnaval vprašanja otroškega varstva in trčil ob komaj načeto ledino. V občini je trenutno okrog 19.250 otrok do sedmega leta starosti, toda v varstvu komaj 2550. Kje so potem izenačene startne možnosti? Vsako leto se prijavi za varstvo okoli 500 otrok, vendar niti tem željam ni mogoče povsem ustreči, na drugi strani pa izostane še zelo veliko pravo socialno in vzgojno ogroženih otrok. Če bi hoteli zajeti vsaj najbolj potrebne, bi morali takoj odpreti še 23 varstvenih oddelkov.

Denarja ni dovolj, vendar predvidevajo vrsto vrtecev v Marlesovi montažni izvedbi, da bi tako hitreje pridobili več varstvenih prostorov. Na Taboru, Pobrežju, Spodnjem Teznu, v Rožni dolini, Framu in Ceršaku bi radi čimprej postavili prostore vsaj povsod za 80 otrok. Pra-

vijo, da je prednost montažne gradnje v odprti možnosti za širjenje prostorov in nekoliko cenejši in hitrejši gradnji.

Poseben problem je tudi podaljšano in celodnevno bivanje otrok v šoli. Podatki kažejo, da se šolski uspehi izboljšujejo pri otrocih, zajetih v varstvene oddelke. Toda od 21.243 šolarjev v občini je v teh oddelkih le 1376 otrok. Na podeželju take oblike vzgoje skoraj ne poznajo. Pomanjkanje prostorov in vzgojiteljev sta osnovna razloga, da se šolsko varstvo, kakor ga imenujejo, ne more ustrezno razviti.

Kadrovsko vprašanje je sploh zaskrbljujoče. Že letos bi potrebovali samo v predšolskih ustanovah 37 vzgojiteljic, poleg tega še vedno opravlja 31 nekvificiranih ljudi vzgojno delo v mariborskih vrtcih. Člani sveta za vzgojo in izobraževanje se kljub kritičnemu stanju niso mogli sprijazniti z idejo, da bi uvajali v otroške vrtece nekakšne „varuške“, absolutne osnovnih šol s posebnim tečajem. Znano pa je, da obe pedagoški akademiji zelo resno razpravljata o študiju vzgojiteljic na PA, hkrati pa bi znova prepustili otroke premalo izobraženim in usposobljenim deklicam. Podprli pa so predlog mariborske temeljne skupnosti otroške-

ga varstva, da bi podkrepili težnjo srednje vzgojiteljske šole po čim več oddelkih prvega razreda in ji z dodatnimi prostori omogočili večji vpis, poleg tega pa naj bi prehodno omogočili absolventkam gimnazij, da bi se v posebnem enoletnem šolanju pridobile dopolnilno pedagoško izobrazbo. Menijo, da je takšen izhod v silo vseeno boljši kakor pa profil „varuške“.

Zraven pomanjkanja prostorov in kadrov trpi sedanje varstvo v občini še zaradi organizacijskih pomanjkljivosti. V šolskih varstvenih oddelkih bi morali odpraviti razredne mešane oddelke. Pedagoško nevzdržno je zbrati hkrati v oddelku učence od prvega do četrtega razreda, ker zanje ni mogoče urediti niti enakomernega učnega časa niti vsebinsko ustreznega skupnega prostega časa ali drugih dejavnosti.

Skrb za otroško varstvo, pogoj vzgojne učinkovitosti, so postavili v prvi plan, vendar bo od širše pedagoške obveščenosti javnosti, in zlasti še gospodarskih dejavnikov odvisno, kako hitro in učinkovito se bo razvijalo to temeljno vzgojno področje. Vsekakor bo potrebno o pomenu in stanju otroškega varstva še bolj široko, strokovno in konkretno razpravljati.

Razmišljanja ob novem predmetniku

Osnutek predmetnika za osnovno šolo, ki ga je dal v razpravo Zavod za šolstvo SRS, je sprožil po šolah veliko razmišljanje in novih predlogov. Tudi jaz se pridružujem.

Gre namreč za osnutek predmetnika za 3. razred, in sicer za matematiko. Učitelji — praktiki prosimo in predlagamo, naj bi v ta osnutek dodali še 1 uro matematike. Mislim, da je predlog utemeljen, saj se morajo otroci v 3. razredu naučiti vseh računskih operacij in osnove geometrije. Ena dodatna ura bi omo-

gočila učitelju, da bi novo snov utrdil.

Matematika je nedvomno zelo zahteven in zelo pomemben predmet, ki ga ne smemo površno obravnavati; posebno še zato, ker ga bodo otroci rabili v naši proizvodnji in v gospodarstvu pri svojih prihodnjih poklicih. Pri sestavi novega predmetnika je treba dobro razmisliti o številu ur in količini snovi za vsak predmet in za vsak razred. Nujno pri tem pa je upoštevati mišljenje učiteljev-praktikov.

—ka

Obvestilo interesentom za fakultetni študij

V 5. semester enopredmetne pedagogike na filozofski fakulteti v Ljubljani se lahko vpišejo diplomiranci pedagoške akademije — oddelka za razredni pouk, oddelka za predmetni pouk in oddelka za vzgojitelje, pod naslednjimi pogoji:

- da so naredili diplomski izpit na PA z odličnim ali prav dobrim uspehom;
- da je njihov splošni uspeh pri delnih izpitih iz pedagoških (vključno metodičnih) in psiholoških predmetov na PA odličen ali prav dober. Splošni uspeh določimo pri tem tako, kakor določamo splošni letni uspeh v osnovni in srednji šoli, vendar ne zgolj mehanično, marveč z ustreznimi presojo uspeha posameznega kandidata;
- diplomiranci oddelka za predmetni pouk morajo pred vpisom uspešno opraviti dopolnilna izpita iz obče pedagogike in didaktike po programu prvih štirih semestrov fakultetnega študija.

Diferencialni izpiti iz obče pedagogike in didaktike bodo 21. junija 1971 in 20. septembra 1971 ob 9. uri na oddelku za pedagogiko filozofske fakultete.

Kandidati za prvi izpitni rok (21. junij 1971) naj se prijavijo do 10. junija 1971, kandidati za drugi izpitni rok (20. september 1971) pa do 10. julija 1971. Prijavi naj priložijo originalno diplomu PA, indeks in frankirano ovojnico z naslovom za odgovor.

FILOZOFSKA FAKULTETA V LJUBLJANI

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Komu zaušnica?

Nabiralo se je, kopicilo, mlada učiteljica Mojca ni vzdržala. Ta vrazji fant ji bo zlomil živce, vso jo bo razrval, ponoči spati ne more, prebuja se, v polsnu krili z rokami in se grabi za srce.

— Vem, otrok je, pa tudi jaz sem človek. Me slišite — človek! Še dolgo je čepela za katedrom in si zastavljala vprašanja: Kdo te je, vraga, poslal v moj razred? Slišala sem, o, saj sem vedela, kako predrzen znaš biti, koliko las je posivelo na glavi lanske učiteljice. Še se spominjam tistega dne. Prišel si, mulec enajstih let, predrzno si mi gledal v oči. Sprva sem pomislila: Saj si kar fleten fantek! Ti pa si mi dejal:

— Tovarišica, ste že končali višjo šolo? Če niste, boste še ob službo!

Predrznost, kje si to pobral, kje? Vem, tvoja mati je pred dnevi diplomirala na drugi stopnji, oče bo vsak čas doktoriral. Toda tvoji dva jih imata po petdeset, jaz pa komaj petindvajset. V petindvajsetih letih bom tudi jaz zlezla naprej. Kako bo z mojim napredovanjem, mulec, ti ne bom pripovedovala. Tvoja učiteljica sem. V klop!

— Tovarišica, morali bi mi odgovoriti, mene to strašno zanima, reče, se kot mokra kura povleče v klop in gleda še bolj izzivalno.

Učiteljica Mojca si dopoveduje: Brzdaj se, ohrani mirno kri, ne dovoli, da ti uidejo živci. Vprašaj se, od kod fantu ta vprašanja,

počemu se ti roga v hrbet, zakaj te gledata starša tako zviška, kakor da si jima tujka iz devete dežele. Poišči vzrok in razodeta bo vsa resnica. Boš kos nalogi?

Še malo prej se je zgodilo. Trideset otrok, trideset enajstletnikov in ta vravec je bil enajstletni. Trideset vedoželjnjev, trideset hlastačev po znanju, trideset prizadevnih učencev. Enajstletniki pa žre živce in tudi roditeljski sestanek ni kaj prida zaleget. Prišla sta oba, oče in mati, in ko je reva potožila, sta hkrati trikrat poudarila.

— Tovarišica, učiteljica ste, če je kaj pedagoškega duha v vas, ga boste že ukrotili!

Pu ga ni. Ko je vse prekipelo, ko je napravil neodpustljivo predrznost, takrat je zamahnila, roka je padla na rdeča lička, opna nedoželjnosti se je v hipu sama pretrgala.

Nastal je vik in krik. Roditelja v šolo, ravnatelj dvigne komisijo, govori se po vsem naselju: Tovarišica Mojca bo ob službo! Trije so najglasnejši: oče, mati in — ravnatelj. Deset let je o pedagoških, psiholoških in še kakšnih šolskih rečeh molčal. Zdaj pa se je razgovoril. Sklepal je kolektiv, prebral vse o prepovedi fizične kazni in mlado tovarišičo pred vsem pedagoškim svetom do kraja ponižal. Švistol je ravnatelj kazalec po zadušnem ozračju zbornice, celo po robu zelene mize je nekajkrat potkal, stroge pedagoške oči so tako nevarno izstopile, ko je poudarjal:

— Tovarišica, ali veste, kaj ste storili? Fizična kazen je po zakonu prepovedana! Veste, komu ste to krivico napravili? Otroku najbolj ugledne družine? Izprhajate svojo mlado in neizkušeno pedagoško vest, če bo v prihodnjem šolskem letu še prazno mesto za vas.

Vse mišice so ena sama napeta struna. Zdaj zdaj bo prišel živčni zlom. Ali počemu so kolegice in kolegi umolkni? Kako to, da so sicer v zbornici širne in pikre debate o pedagoški ničevosti ravnatelja. V hrbet mu kažejo s prstom: Glejte, naučil se je nekaj pedagoških izrekov in zdaj je komandant tolkšnega kolektiva!

Lizun je, vsakemu se laska samo zato, da bi še dolgo ostal na ravnateljskem stolčku.

Komisija za nagrajevanje pa je vstavila v zapisnik: Našemu ravnatelju tristo tisoč starih din za požrtvovalno vodstvo naše šole in veliko razumevanje za posameznike v kolektivu.

Tovarišica drhti. Najraje bi se pognala iz zbornice in odhitela kdove kam. Še je zbrala moč, dvignila je glavo, pogledala tja proti ravnatelju in skoraj pretiho vprašala.

— Tovariš, ali veš, da si bil pred leti moj učitelj? Takrat je bil ravnatelj tovariš Prekošek. Vseskozi sem bila dobra učenka. Tebi pa nisem bila simpatična. Ničesar žalega ti nisem storila, ko si me tako neusmiljeno oklofutal in zapisal ukor. Leta so minila. Končala sem šolo in zdaj sem učiteljica. Oba sva člana ZK. Že po tej plati bi moral stvar gledati drugače. Vem, tiste zaušnice kot bi smela dati. Toda ti si mi jih dal najmanj deset. Tudi takrat je bilo zapisano, da je fizična kazen prepovedana. Kljub temu si postal ravnatelj. Meni pa groziš s cesto. Najmanj dve tretjini učiteljev, ki sedi v tej zbornici, je proti tebi. Za hrbtom govore o tvojih sposobnostih. Dobri dve tretjini ti v hrbet kaže zobe. Zdaj si jih zbral. Tudi zapisnik bo zlikan po tvoji modi. Jaz pa te pred vsemi vprašam: Kaj si? Ali si človek? Mar si tudi ti v partiji samo zaradi direktorskega stolčka? Komaj petindvajset let imam in sem z veseljem kot učiteljica stopila v razred. Če sem te kdaj prosila za pomoč, si rekel: No, saj si končala šolo, se boš že znašal! In sem se morala. Tudi to vem, kako je bilo z izbiro otrok za moj razred. Morda ti bodo nekateri dali medaljo. Jaz, če bi bila možka, bi ti privoščila nekaj kreplah za ušnic...

— Preklemana smrklja! vzkipi ravnatelj in prekine sestanek. Razpiši so pred vrati. Razumljivo, tovariš ravnatelj bo ostal mlada učiteljica Mojca pa bo morala potrkati na druga vrata. Ne vem, če se o navadnih učiteljih tudi danes pišejo karakteristike. Če se, o, draga Mojca — gorje ti!?

TONE ROBIDA

ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: enoten splošni družbeni dogovor za družbene dejavnosti

Izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti je na seji 12. maja obravnaval poročilo o delu republiške izobraževalne skupnosti in program za letošnje leto, v katerem je bilo med številnimi novimi nalogami zapisanih tudi mnogo takih, ki so pravzaprav nadaljevanje dela, začete v enem od preteklih let. Pregledal je zaključni račun sklada za štipendije in posojila za 1. 1970 in finančni račun tega sklada. Ob družbenem dogovoru o štipendiranju in kreditiranju so opozorili, da so dogovor podpisali že skorajda v vseh slovenskih občinah, prispeval pa je tudi k večjemu zanimanju za probleme štipendiranja in kreditiranja dijakov in študentov.

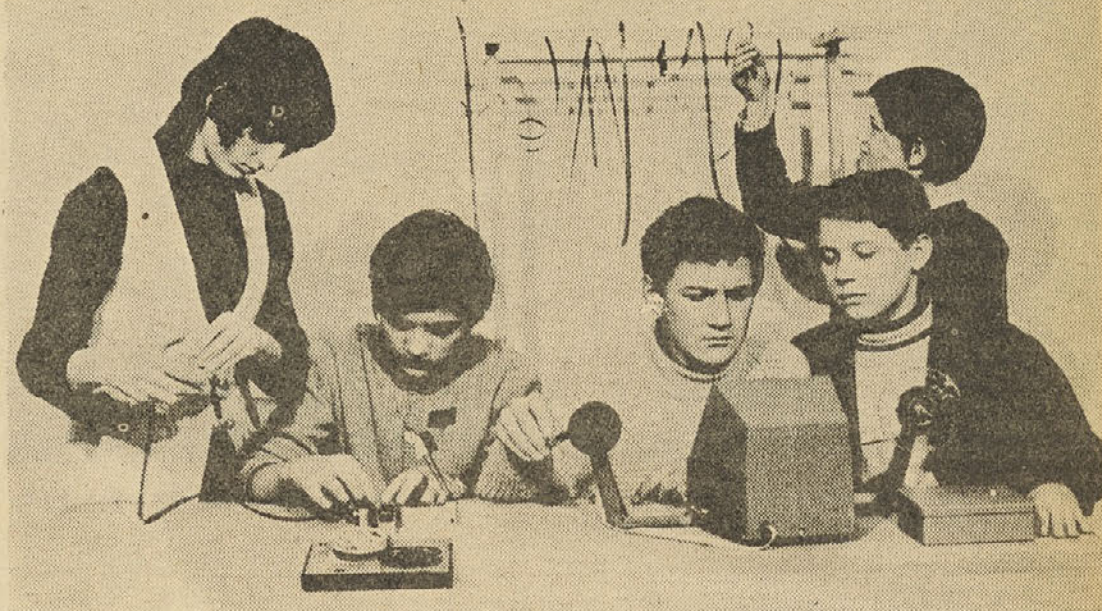
Ker je sklad za štipendije in posojila letošnjega 1. marca sklenil drugo leto svojega uspešnega delovanja, so v kratkem povzeli tudi bistvene značilnosti delovanja tega sklada: s prizadevanjem in posluhom za kadrovske potrebe je sklad uresničil načela, zapisana tudi v družbenem dogovoru o štipendiranju in kreditiranju. Posojila so prejeli tisti, ki zaradi

ostrih pogojev niso dobili štipendije, pa jih glede na socialni položaj nujno potrebujejo pomoč. Sklad se zavzema tudi za dolgoročno štipendiranje - od višjih razredov osnovnih šol dalje - za šolanje na srednjih šolah, ki so prva stopnica za visokošolski študij. Poudarjajo, da štipendije niso več kratkoročna socialna podpora, temveč izrazit instrument dolgoročne kadrovske politike. Upravni odbor sklada pa v vsem tem času ni bil samo „dodeljvalec“ štipendij in posojil, temveč je znal najti s temi štipendisti tudi stik, prislunhiti njihovim problemom.

Potem ko so obravnavali razdelitve sredstev za sofinanciranje študentskih domov v 1. 1971, financiranje podiplomskega študija, samostojnih študijskih knjižnic in posebnih enot visokošolskih zavodov v letu 1971 ter informacijo o osebnih dohodkih v osnovnih in srednjih šolah, so začeli razpravo o družbenem dogovoru in delitvi osebnih dohodkov. Po razpravi, ki so se je udeležili tudi predsedniki iniciativnih odborov za posamezne

vrste izobraževalnih zavodov, so sprejeli naslednje stališče: za področje vzgoje in izobraževanja ni treba sprejeti posebnega splošnega družbenega dogovora. Tudi za to področje naj velja enoten splošni družbeni dogovor za družbene dejavnosti o načelih in merilih za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Vse specifičnosti glede delitve dohodkov in osebnih dohodkov naj bi urejali samoupravni sporazumi za posamezne skupine oziroma vrste izobraževalnih zavodov.

O tej problematiki bodo podrobneje razpravljali in odločili se na seji skupščine republiške izobraževalne skupnosti, letošnjega 31. maja. M. K.

Mladost ustvarja! Člani foto kino kluba osnovne šole v Kočevju zaključujejo z montažo filma „Junaki iz našega bloka“. S filmom bodo sodelovali na sedmem republiškem srečanju mladih kinoamaterjev, ki bo 5. in 6. junija v Kranju. To je prvi film, ki so ga mladi kočevski kinoamaterji posneli v barvah. Sredstva zanj je prispevalo AMD Kočevje. (Foto in tekst: France Brus)

SINDIKATI IN REFORMA UNIVERZE

Centralni odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti je skupno z univerzitetnim odborom sindikata za Bosno in Hercegovino pripravil dne 22. in 23. aprila v Sarajevu medre-

publiško posvetovanje o vlogi sindikata pri reformi univerze. Predsednik univerzitetnega odbora Žuljević je v svojem poročilu ugotovil naslednje: Po napovedani gospodarski reformi

dohodki na univerzah, visokih in višjih šolah ter njihovih institucijah že nekaj let zaostajajo za dohodki v gospodarstvu. Razlike v osebnih prejemkih se štejejo že za samoumeven pojav, kot da vzgoja strokovnjakov ne prispeva k dvigu gospodarstva. Zaradi pomanjkanja sredstev je raven vsega šolskega sistema vedno nižja; univerze so financirane proračunsko-administrativno in praktično nimajo možnosti, da bi z nagrajevanjem po delu vplivale na njegovo kakovost. Razen tega je postavila uvedba stopenjskih kvalifikacij posamezne kategorije v med seboj neenakopraven položaj, kar je tudi v nasprotju z ustavnim načelom o samoupravljanju.

Sarajevske fakultete sestavljajo sedaj nove statute, v katerih bo več prostora za samoupravljanje, ob znatnem deležu študentov. Stremijo za intenzi-

viranjem študijskega dela, sodelovanjem z gospodarskimi podjetji in s tem hkrati za boljše ekonomsko podlago univerze, ki bo samoupravljanju nudila širši prostor. Eden od razpravljavcev je navedel med drugim primer strojne fakultete v Sarajevu, ki se je povezala z desetimi velikimi podjetji; skupno rešujejo probleme kadrov in študijskega režima, ki bo dopustil skrajšanje študijske dobe od sedanjih 6,5 na vsega 5 let. Fakultetsko-industrijski konzorcij načrtuje projekt nove zgradbe strojne fakultete in njeno sofinanciranje.

Poudarili so tudi nujnost, da je končno treba uesti ekonomske cene visokošolskega izobraževanja, „ne glede na to, ali družba trenutno zmore poravnati posameznim fakultetam njihove usluge v polnem znesku“. Iz Prosvetnega lista, Sarajevo

Meč z dvema ostricama

(Nadaljevanje s 1. strani) čičevih časih. Sodobna razlaga Dume je postala problem, saj ne moreš reči: Bilo je nekoč... Točno je, da migracije ne moreš zavreti - lahko pa rešimo ta problem drugače: dajmo jim kos kruha doma, tam, kjer so njihovi otroci. Za naše odročne kraje storimo veliko premalo, po mačehovsko jih obravnavamo. Otroci žive s starimi, onemogli dedki in babicami tudi v petsto let starih bajtah, karakteristika njihovega zdravstvenega stanja je porazna: podhranjenost, izčrpanost, nespособnost za učenje.

papirjih govori, ki jih bo zažgal zato, da mati ne bo odšla od doma. Šest otrok bo ostalo samih - pomagati je skušal ravnatelj: prav do sodnika za prekrške je moral, da je za nekaj mesecev ustavil izdajo „lista“.

V šoli pa mora pouk po starih tirnicah. Tudi ob praznikih, ko prihajajo starši domov na obisk, obloženi z zlatino in sladkarijami - vse za otroke. Štirinajst dni je v razredu narobe svet: otroci očarani, zmedeni, prestrašeni in zaskrbljeni zaradi ponovnega odhoda. Šolski uspehi so slabši, še slabša je vzgoja. Ravnateljeva pisarna postaja spovednica otroških težav. Pa ja ne bomo ob vsem tem zamahili in zinili: pesmice, pretirana čustvenost, sentimentalnost!

Tvoj najljubši predmet? - Nemščina. Knjiga prihodnosti? - Potni list za Avstrijo in dovoljenje za delo „tam, kjer kljub nedokončani osemletki dobiš zaposlitev“. Slager prihodnosti. Kar se osuje, gre po zlu - smo prebrali pred nedavnim v našem časopisu. Vse kaže, da je res.

To je bila nova razprava o starih problemih. Organizacija ZPM pa je sklenila, da bodo tokrat izdelali določna stališča o tem, kako zmanjšati negativne posledice, ki jih povzročata izseljevanje, kako osveščati starše in zaostri njihovo odgovornost, kaj morajo storiti določni dejavniki, da se bodo stvari v resnici premaknile na bolje. Bistveno pa je izhodišče. Ugotovitev, kako se je treba lotiti problema otrok zdomec: spoznanje, da je mnoge stvari mogoče rešiti tudi v malem, da mnogokrat zajamemo preveč, da bi lahko prinesli na vrh. Pozabljamo, da smo družba, v kateri bi morali reševati težave tudi posamično.

MARJANA KUNEJ

Oddelek učil Državne založbe Slovenije je založil štiri slike glasbil

S slikami predstavljamo godala in brenkala, pihala in trobila, tolkala in orkester. Garnitura slik kaširanih na platnu stane 120 dinarjev.

Za novo šolsko leto pripravljajo oddelek učil izdajo zgodovinskega zemljevida II. svetovna vojna. Naklada bo omejena, zato prosimo za prednaročila. Obe izdaji smo pripravili v sodelovanju s strokovnimi sodelavci Zavoda za šolstvo SRS.

Ali smo dovolj premislili?

Nekaj besed ob nameravani uvedbi nove matematike v osnovni šoli

Sem samo osnovnošolski učitelj z diplomom iz 1. 1931. Letošnjega decembra bom dobil pravico do pokojnine. Vsa leta službovanja sem bil razredni učitelj, razen od 1. 1948 do 1953, ko sem poučeval predmetno matematiko in fiziko na nižji gimnaziji - sedaj osemletni osnovni šoli Vransko. Sedaj poučujem že osem let 1. razred na podružnični šoli, kjer službujem že 18. leto. Pri nas je, kot tudi drugod po naši ožji domovini vsako leto precejšen odstotek šolskih novincev s povprečnim inteligenčnim kvocienatom, okoli 10% pa že skoraj za posebno šolo (zaradi pomanjkljivosti predšolske vzgoje in alkohola ter dr.). Nenehno sem si prizadeval podajati matematiko čim nazorneje in sem kljub starosti še vedno vnet za novosti, ki naj bi matematični pouk še izboljšale, učencem ta predmet približali in ga kolikor mogoče priljubili. Zato sem se tudi znašel poleg ostalih kolegic in enega kolega na prvem dnevu seminarja v Celju, kjer naj bi dobili osnovne napotke za poučevanje nove matematike v osnovni šoli.

Prof. Baševa nam je doslej v dveh dneh seminarja pizrtvovno podajala glavno teoretično znanje nove matematike o množicah in tako, da smo lahko vsaj malo zaslutili način dela v prihodnjem prvem razredu. Že po prvem dnevu seminarja sem takoj, da novo pridobljeno gradivo utrdim, najprej prebral ves uvodni del brošure zavoda za šolstvo SRS „Projekt nove matematike v osnovni šoli“, ki smo ga ta dan šele prvič dobili v roke. Prvo, kar me je močno presenetilo v uvodu, je bil pasus, citiram: Največja spod-

buda (za uvedbo novega projekta matematike, pripominjam podpisani) pa so bili odgovori na anketo, ki smo jo poslali vsem šolam v Sloveniji in v kateri je več kot 85% učiteljev prvih razredov odgovorilo, da se strinjajo s spremembo pouka matematike v osnovni šoli, (kar sicer ni istovetno, da se strinjajo z uvedbo tega načina poučevanja, kar pa je bistven razloček). Na strani 5 pod naslovom 14 „Ocenite možnosti“ pa piše, da je pripravljenost na prehod v novo matematiko v 1. razr. osn. šole pokazalo 83% učiteljev s pisмено izjavo. To se pa že drugače sliši. Pod naslovom 15 „Morebitne težave in ovire“ pa je v 8. odstavku omenjen tisti del učiteljev, ki se niso odločili za „Projekt“, pa bodo morali delati po njem zaradi večine. In dalje: Mnogi od teh učiteljev bodo še naprej ostali po staremu. To očitno dovoljuje, da lahko delajo tisti, ki se ne strinjajo z novim načinom, po tarem, kar pa seveda ni v logični zvezi s prejšnjim stavkom.

Najvažnejše pri vsem tem je to, da sam in še nekaj kokegic, s katerimi sem z njimi govoril, niso nič vedeli povedati o omejenih anketi. Eno je gotovo: Anketa ni bila izvedena med vsemi elementarci, kot to piše v Uvodu.

Sam sem zanjo zvedel šele ob branju tega „Projekta“ in to šele dan po prvem seminarju, ko sem „Projekt“ dobil v roke. Ker ankete nisem prejel, o njeni vsebini ne morem govoriti. Zato, tudi nisem mogel dati kakšne izjave ali obveze. Menim pa, da sem upravičen vprašati, zakaj nisem bil anketiran jaz in še nekateri, s katerimi sem govoril? Bil sem samo poučen, da je obvezen seminar za elementarce in tako sem se znašel tam in takrat šele zvedel za zadevo,

o kateri danes pišem.

O popolnoma novem načinu podajanja matematičnega znanja v osnovni šoli bi po mojem skromnem mnenju morali mnogo več povedati, denimo na televiziji. Tako pa tisti, ki nas najbolj zanima, ker bomo morali nositi vso odgovornost na svojih ramenih, tj. elementarci, do zadnjega ne vemo nič več, kot to, da bo vse delo v elementarnem razredu potekalo pri pouku matematike o raznih vrstah množic. Pri tako velikanskem skoku in na tako občutljivem področju osnovnošolskega pouka bi morala biti eventualna anketa izvedena (v obvezen podpis) vseh elementarcev in to ob dostavi „Projekta“ za malo daljši čas. Tak odločen korak bi moral, vsaj zdaj, ko smo bili v tridesetih letih svobode priča mnogim eksperimentom, ki se niso posrečili, slediti šele, ko bi bil poprej preizkušen v eksperimentalnih oddelkih, kjer so zastopani učenci različnih intelektualnih sposobnosti. To pa iz „Projekta“ ni razvidno. Tudi v dnevnem časopisu in radiu nisem zasledil kaj posebnega o tem, preden so začeli s seminarji, tj., ko je kocka že padla.

Zato sem pohlevno čakal na drugi dan seminarja, kjer sem vneto sodeloval. Ko pa sem ta dan slisal, da bo treba z novimi matematičnimi znaki seznaniti že učence v 1. razredu, kar sem razumel tako, da jih bodo morali tudi poznati, s tem (nekako 20) torej znati tudi operirati, sem sklenil, da se oglašim v „Prosvetnem delavcu“, ki je naše glasilo. K temu me priganja oziroma zavezuje moja pedagoška vest, pa čeprav bo naletelo to morda na gluha ušesa, celo na odpor in tudi, če bi moral zato doživeti kakšne ne ljube posledice. Ne glede na to, kaj bodo za

menoj rekli še drugi, ki se bodo v nedvomno še oglašili, čeprav so zaradi višje izobrazbe mnogo bolj poklicani, da izrazijo osebno znanstveno stališče do tega problema, trdim, da je taka obremenitev elementarnih razredov posebno na podeželju ob naših učencih (brez pomoči staršev, ki v mestih še prihaja v poštev) nekaj neizvedljivega in iluzornega.

V ilustracijo naj navedem od 20 matematičnih znakov, ki naj bi jih učenci v prihodnjem prvem razredu znali, samo dva, ki sta zapisana že v letošnjem podrobnem učnem načrtu, (to sta znaka za več in manj), ki sem ju dosledno in pravočasno tudi uvedel. Učenci so ju po večini razumeli, Nekateri so ju pisali zelo nejasno, kljub občasnemu ponavljanju pa so ju zaradi podobnosti zamenjavali, kot zamenjujejo zaradi podobnosti d in b. Če se to dogaja pri dveh, kaj bo šele pri ostalih, pri takšnih, ki delajo težave še v višjih razredih osnovne šole?

Ker ne bi hotel sodelovati pri trpinčenju že tako obremenjenih učencev ter izpreminjati 10% osip v 50% in morda še več ter si nakopati očiček, da sem se „pootročil“, moram žal izjaviti, da bom delal po starem, s obveze ali izjave, da sprejem, nikoli nisem dal. Trudil pa se bom, da bom skušal, kolikor bo to čas dopuščal, delati po novem in vnašati nove elemente v pouk po napotkih, ki jih bom dobil. Če ne zaradi drugoga, že zato, da bom videl, koliko si bodo učenci zapomnili.

Nočem pa biti soudeležen pri odgovornosti za pozitivno izvedbo tega „Projekta“. Ta je po mojem mnenju premalo pripravljen (z nekaj seminarji), da bi uspel tudi na šoli, kjer poučujem, in ki bi upravičil ogromne materialne izdatke in še večjo škodo pri učencih, ki bi lahko nastala.

IVAN RUTAR, učitelj

CENJENIM SODELAVCEM IN NAROČNIKOM

CENJENIM SODELAVCEM IN NAROČNIKOM SE OPROŠČAMO, ker se ne moremo odzvati na vsa pismena ali osebna vabila na prireditve, proslave, razstave, seje in sestanke - o katerih bi bilo nujno poročati v PROSVETNEM DELAVCU, če naj bo ta naš list živ in zanimiv.

Uredništvo šteje namreč samo dva člana - zato iskreno prosimo bralce in sodelavce, naj o pomembnejših dogodkih na naših šolah, o vsem, kar zadeva prosvetne delavce in šole, kratko, zanimivo in jasno napišejo sami - pa nam pošljejo. Tako bo prav za uredništvo - in za vse, ki želijo brati o delu in življenju na naših šolah in zunaj njih.

Levstikove nagrade za leto 1970 sta 12. maja podelila nagrajencem direktorica Mladinske knjige Zorka Persič in književnik Ivan Potrč (Foto: Sveto Busič)

LEVSTIKOVE NAGRADE ZA LETO 1970

Čprav smo že dvaindvajsetič po vojni (od l. 1949) pričre podeljevanja Levstikovih nagrad za najboljša literarna dela za otroke ter poljudnoznanstvena in pesniška dela, ni ta zamisel še prav nič izgubila na svojem pomenu. Nasprotno, lahko še celo rečemo, da v sedanji poplavi laži-mladinske „literature“ dobiva še prav poseben pomen nagrajevanja kvalitetnega pisanja, takega, kot so si ga zamislili klasični slovenske besede. Toda tu ne gre le za nagrajevanje. Vsako leto si žirija — sestavljena iz poznavalcev domače in svetovne literature — prizadeva presoditi domačo literarno bero, jo kritično pretresati in oceniti; zraven stopijo še likovni kritiki, ki se zavedajo, kolikšnega pomena je za dobro vzgojno knjigo lepa ilustracija, in tako skupaj odberejo najboljše dela s tega področja.

Levstikove nagrade, zamisel založbe Mladinska knjiga, so bile za leto 1970 podeljene 12. maja letos. Izmed 22 izvornih knjig, 30 ilustriranih publikacij in 18 poljudnoznanstvenih del so bili izbrani za Levstikovo nagrado naslednji avtorji:

FRANCE FORSTNERIČ za mladinsko leposlovno delo SRAKAC. Knjiga vsebuje več krajših zgodbic, v katerih nam pisatelj (rojen 1933) pripoveduje o nekem otroštvu in spoznavanju sveta v vojni letih. Forstneričevo pisanje se razlikuje od večine podobnih knjig, ki govore o vojni, po tem, da tu vojna ni prikazana kot vrsta junških situacij in partizanskih zmag v bojih z okupatorjem: govori nam o vojnih vtisih skozi nepotvorjeno otroško dušo.

JOŽE ŠMIT je nagradjen za pesniško zbirko KAKO BOMO UMIRALI. Pesmi zbrane v tej knjigi so sporočilo o usodi so-

dobnega človeka in človečnosti sploh. Pesnik Šmit ima prav gotovo določen krog svojih bralcev, ki ob tej njegovi najnovejši zbirki ne bodo razočarani.

Za poljudnoznanstveno delo RAZVOJNA POTA ŽIVALSTVA je prejel nagrado JOVAN HADŽI, naš največji in svetovni znani zoolog. V tem obsežnem delu temeljito obravnava — ob bogatem slikovnem gradivu — zgodovinski razvoj živalstva, nastanek in razvoj posameznih večjih živalskih skupin.

Poleg teh treh avtorjev sta prejela Levstikovo nagrado še dva ilustratorja: MARLENKA STUPICA za risbe v knjigi Leopolda Suhodolčana Krojaček Hlaček ter v risankah Številke in Babica v cirkusu, IVE SELJAK-ČOPIČ pa je prejel nagrado za risbe v otroškem periodičnem tisku — v Cicibanu, Pionirskem listu in Pionirju.

H

Pet novitet pri Cankarjevi založbi

Pred petnajstimi leti je začela Cankarjeva založba v Ljubljani izdajati izvorno beletristiko. Merilo pri izboru je bila kakovost; tako je izšlo pri Cankarjevi založbi v tem obdobju med 872 knjigami 107 izvornih del. Finančne težave so skušali premostiti na razne načine: eden od teh je bila tudi odločitev, da bodo izdajali zbirko Sto romanov, kvalitetne prevode tujih piscev. Kljub kakovosti in velikim nakladi pa zbirka (finančno) ni dosegla zaželenega namena.

Prizadevanja za uspeh in popularizacijo kakovostnih izvornih slovenskih del pa gredo še dalje. Pred nedavnim je napravila Cankarjeva založba svojevrsten obračun: Kako je bilo s honoriranjem izvornih slovenskih del v preteklosti in kako je danes? Po vojni je dobil avtor izvirnega slovenskega teksta za avtorsko polo skoraj dve plači tedanjega povprečnega dohodka slovenskega delavca, v l. 1960 pa toliko, kot je bila povprečna plača. V l. 1966 je dobil pisatelj že polovico manj honorarja. Sedaj se je Cankarjeva založba odločila, da bo honorarje „pomaknila“ v l. 1966 — kar pomeni, da bodo dobili pisatelji za avtorsko polo vsoto, enakovredno povprečni plači. Novi cenik bo takle: za polo proze bo dobil pisatelj od 900 do 1800 din, za verz od 6 do 12 din in za polo znanstvenih del od 1200 do 1800 din. Temu zvišanju, ki velja tudi za ostale sodelavce, pa bo botrovala tudi ostrejša selekcija pri kakovostnem izboru del.

O teh novostih so nas obvestili na tiskovni konferenci, ki jo je pripravila Cankarjeva založba pred nedavnim v klubu poslancev v Ljubljani. Ob tej priložnosti so predstavili tudi pet novih izvornih slovenskih del, ki jih je izdala ta založba: Matevža Haceta KRONIKO STREHARJEVE DRUŽINE, Bena Zupanciča POTRES,

dramsko delo Daneta Zajca POTOHODEC in dve pesniški zbirki: Jožeta Snoja V VELIKEM PROSTORU SAM in Tomaža Šalamuna ROMANJE ZA MARUŠKO.

Matevž Haca skuša v svoji KRONIKI STREHARJEVE DRUŽINE oživiti preteklost. Skrbno je izrisal lik glavnega junaka. Roman se dogaja v 19. stoletju na Notranjskem in je grajen na resničnih dogodkih. Posebno skrbno je izrisal pisatelj lik glavnega junaka — svojega pradedca, izdelovalca suhe robe, ob njem pa predstavil vrsto tipičnih postav iz časov francoske revolucije.

Beno Zupancič predstavlja v svojem novem delu POTRES niz človeških usod — malih ljudi iz ljubljanskega predmestja. Njihovo vsakdanje ravnotežje spodkopljajo dogodek — smrt mladega dekleta, ob katerem doživijo prebivalci „potres“: nekateri začno razmišljati o

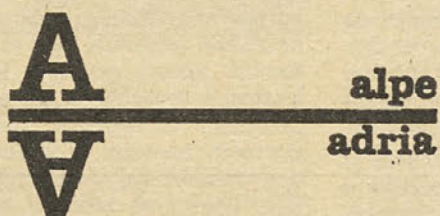
smislu in nesmislu življenja, drugi pa ga sprejmejo bolj ali manj naravno.

POTOHODEC je poleg Otroka reke drugi dramski tekst Daneta Zajca. V njem govori o človekovi eksistenčni stiski, o brezdušnem svetu, kjer kroji človek človeku usodo.

Jože Snoj si je s svojo tretjo pesniško zbirko NENADOMA V VELIKEM PROSTORU SAM utrdil sloves tenkočutnega, ostrovidnega lirika. Svoj pesniški svet prikazuje v izvornih podobah, v katerih se ubrano prepleta sozvočje barv in zvokov.

Tomaž Šalamun se v svoji prvi pesniški zbirki ROMANJE ZA MARUŠKO loteva raznih tem — od erosa do filozofije. Iz pesmi izžveneva hotenje razmaji stari svet in ustvariti temelje za novo rast. Izvivalno in suvereno oblikuje svoj pesniški izraz in predstavlja na vse strani odprt, vendar celovit svet.

M. K.

Turistična organizacija za rekreacijo,
izletništvo in letovanje delavcev
LJUBLJANA, MASARYKOVA 14

Nudimo vam možnosti prijetnega letovanja v naših objektih na Rabu, v Selcah, Poreču, Portorožu, Kranjski gori, Radovljici, Soči in drugod po zelo ugodnih cenah. Posebej organiziramo ekskurzije in izlete ob koncu šolskega leta po domovini in v inozemstvo. Šolskim skupinam priznamo v naših objektih posebne popuste. V naši pivnici piva lahko organiziramo tudi valet. Vse informacije zahtevajte po telefonu na številko 315-092 ali 315-677/9 ali osebno v našem turističnem biroju na Masarykovi 14. Priporočamo se!

MNENJE O NAŠEM ŠOLSTVU

1. Preveč ali premalo denarja za šolstvo?

Šolstvo (izobraževanje) in zdravstvo spadata med tiste dejavnosti, ob katerih delovanju smo sila občutljivi. To je razumljivo, saj ti dejavnosti lahko daljnosežno vplivata na dve bistveni sestavini našega življenja: na znanje in na zdravje. Reakcije ob različnih pojavih, ki niso (povsem) v skladu z našo predstavo, kako naj nam šolstvo in zdravstvo pomagata v boju za lepše življenje ali sploh obstoj, in ki morebiti slabo vplivajo na naše splošno počutje, so ponavadi žolčne, uničujoče, ihtavo neobjektivne. Krivdo in vzroke za omenjeno pogosto iščemo samo v neznanju, malomarnosti, neorganiziranosti, nečlovečnosti itd. ljudi, ki se ukvarjajo s takim delom, manj pa nas zanimajo okoliščine, razmere, lasten delež krivde itd.

Eden od bistvenih pogojev za to, da se bomo lahko zavzemali za boljše možnosti, da bomo bolje lahko presojali, ali so gnotni temelji teh dejavnosti ustrezni, in da bomo pravičnejše ocenjevali vzroke za morebitne težave, je prav gotovo naša obveščenoost o vsem tem in ne zadnje naše prizadevanje, da bi globlje spoznavali razmere in zakonitosti v šolstvu in zdravstvu.

V ta okvir gotovo sodi tudi naše poznavanje, koliko denarja dajemo za delovanje in razvoj izobraževalne in zdravstvene dejavnosti. Odgovori anketiranih izpričujejo, da je kar precejšen odstotek takih, ki ne poznajo teh vprašanj, zato bodo njihova premišljanja in mnenja o obravnavanem toliko bolj pristranska in pri iskanju boljših rešitev tudi manj ustvarjalna. Tako je na vprašanje, ali „dajemo v Sloveniji preveč ali premalo denarja za šolstvo oziroma za zdravstvo“, odgovorilo, da ne ve, kar 17 % oziroma 10 % anketiranih (število anketiranih, ki tako menijo, se zmanjšuje z rastjo izobrazbe).

Ni mogoče ugotoviti, kaj je vodilo posamezne anketirance, da so se odločali tako ali drugače — verjetno manj poznavanje kot občutek — toda dejstvo je, da je 25 % anketiranih menilo, da za šolstvo dajemo premalo. Kakorkoli že, odstotek je relativno velik in mnenja te četrtrine anketiranih ni mogoče obiti. Takšno prepričanje pri anketiranih raste z višjo stopnjo izobrazbe.

- + 1 — manj kot 4 razrede osnovne šole — 22 % anketiranih,
- 2 — od 4 razredov osnovne šole do popolne osnovne šole — 20 %,
- 3 — poklicno šolo za kvalificirane ali visoko kvalificirane delavce, izpit za KV ali VKV — 25 %,
- 4 — srednjo strokovno šolo ali gimnazijo — 36 %,
- 5 — višjo ali visoko šolo — 42 %.

To pomeni, da ljudje z višjo izobrazbo v večjem številu menijo, da je uspešnost na področju šolstva v dokajšnji meri odvisna tudi od boljših gnotnih razmer in da bi morali že ob sedanjih možnostih za to dejavnost dajati več denarja. Podobno porazdelitev dobimo tudi gledé na rast osebnih dohodkov, pri čemer je zanimivo, da je skupina anketiranih „do 800 N-din“ v primerjavi z višjimi kategorijami osebnih dohodkov v precej večjem odstotku menila, da dajemo premalo. Z večjo starostjo pada odstotek anketiranih, ki menijo „premalo“ in raste „preveč“; podobno je tudi, če eden izmed zakoncev ni zaposlen. Morda ne bo odveč, če opozorimo na opazno razliko glede na delovno mesto: vidimo, da je več delavcev v strokovnih službah menilo, da dajemo premalo za šolstvo, kot na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih (34 : 30 %), medtem ko je delavec iz proizvodnje najmanj (22 %).

Več kot desetina (11 %) anketiranih se je opredelila, da za šolstvo dajemo preveč denarja. Posamezni kazalci dovolj zgo-

vorno povedo, da to ni res, zato bi bilo toliko bolj zanimivo vedeti, kaj je pri posamezniku vplivalo na takšno sodbo.

Poglejmo nekaj podatkov:

1. Potrebna investicijska sredstva za obdobje 1966-1970 so znašala 750 milijonov (poprečno 150 milijonov na leto), v letih 1966, 1967 in 1968 pa je bilo realizirano okrog 200 milijonov (poprečno 67 milijonov na leto!). (Prim. Problemi in cilji razvoja družbenih služb v obdobju 1966-1970 in Vzgojno-izobraževalna dejavnost narodnosti SFRJ, Beograd 1970).

2. Udeležba sredstev za šolstvo v narodnem dohodku: 1961 — 3,9 %, 1963 — 4,8 %, 1965 — 4,8 % (podatki iz Problemi in cilji...), 1967 — 4,01 %, 1969 — 4,26 % (podatki republiške izobraževalne skupnosti), 1970 — 4,7 % (ocena).

Takšno mnenje je manj zastopano pri osebah z višjim osebnim dohodkom (pada z rastjo osebnega dohodka), raste s starostjo, medtem ko izobrazba in delovno mesto ne vplivata pomembneje (pri vseh kategorijah je odstotek dokaj izenačen).

Mogoče je, da je takšno ocenjevanje pri posameznikih pogojeval odpor, ki so ga začutili do šolstva ob svojih problemih. Poleg tega obstaja še ena možnost, da namreč nekateri pripisujejo vzroke (!) za svoje socialne razmere in za prepočasno (!) rast splošne blaginje (materialni standard!) ter gospodarske uspešnosti preveliki (!) porabi sredstev prav za take dejavnosti kot sta šolstvo in zdravstvo.

46 % anketiranih se je opredelilo, da je sedanja politika glede gnotne podlage šolstva primerna, vendar bi bilo napačno sklepati, da nam tolikšno število odgovorov že daje dovolj trdno oporo za ostanje pri sedanjem vlaganju v šolstvo.

2. Programi prozrahtevni

Morda so še bolj kot odgovori anketiranih na prejšnje vprašanje zanimivi odgovori o tem, kaj je po njihovem mnenju poglavitni vzrok, da poprečni učni uspehi v slovenskih šolah niso zadovoljivi. Strokovnjaki so o tem že dali vsaj približne odgovore, vendar ne bi mogli trditi, v kolikšni meri so te ocene vplivale na javno mnenje. Gotovo je le eno, da se tudi mnenje anketiranih giblje v okviru vzrokov, ki jih navajajo strokovne ocene in domneve. Vzroke v naših odgovorih lahko razvrstimo v tri skupine: v prvo skupino bi spadali vzroki v zvezi z učiteljem („učitelji so premalo usposobljeni“, „učitelji se premalo trudijo“), v drugo šola po svoji gnotni in programski plati („šole imajo premalo denarja in so zato preslabo opremljene“, „učni programi so preobsežni in prezahtevni“), v tretjo pa v praksi v zvezi z mladino in starši („učenci so premalo prizadevni“, „starši se premalo zanimajo za šolski uspeh svojih otrok“).

Največ anketiranih se je opredelilo za odgovor, da imajo šole premalo denarja — 29 % — in da so programi prezahtevni — 42 %.

Očitno je, da je mnenje o prezahtevni programih, ki naj nosijo velik del krivde za slabši učni uspeh, bolj razširjeno. Nekateri (mnogi?) starši so trdno prepričani, da so otroci — še prav posebej osnovnošolski — prehudobremenjeni in da bi

Če na kratko povzamem, potem moram reči tole:

1. največ anketiranih sicer meni, da je sedanja vsota denarja za šolstvo primerna, vendar se ne bi kazalo izogniti tudi opozorilu četrtine anketiranih, ki pravijo, da za šolstvo dajemo premalo denarja; ta sodba (o prešibki gnotni podlagi šolstva) je našla potrditev tudi ob iskanju poglavitnih vzrokov za ne povsem zadovoljive poprečne učne uspehe v šolah;

2. nikakor ne bi smeli prezreti tudi opozorila glede preobsežnosti in prezahtevni učnih programov v šolah; poleg tega pa bi morali najti primerne načine, ki bi tako učitelje kot mladino spodbujali k večji zavzetosti za boljše učne uspehe.

GREGOR KOČIJAN

PODRUŽNIČNE ŠOLE — ŠIBA BOŽJA

Mladi žive povsod, v dolini in v hribih. So tudi lačni in siti otroci, pridni in leni. Nekateri hodijo v šolo pet minut, drugi uro

OSNOVNA ŠOLA
FRANC ROZMAN-STANE
SMARTNO PRI LITJI.

in pot in še več. Največ med njimi jih spi v lepi, topli postelji, so pa tudi taki, ki spe zraven psov in mačk na seniku in jim pozimi ni toplo. V šolo pa hodijo kljub temu.

Marsikaj sem videl, mnogočemu sem se čudil, tudi hudo mi je bilo. Moje pisanje ne bo nikakršna obtožba, prej opomin.

Z RAVNATELJEM MED ŠTIRIMI OČMI

Šoli v Šmartnem pri Litiji ni kaj reči. Lepa je in velika, čista in moderna, tik nje veliko igrišče, kakršnega nima vsaka šola v Sloveniji. Otroci pa so otroci kot povsod. V Šmartno sem prišel, ker so tako želeli. In moja prva pot je veljala ravnatelju. Ker ga nisem takoj dobil, sem preostali čas posvetil ogledovanju šole in fotografiranju. Osnovna šola komandanta Staneta ni stara. Zgrajena je bila leta 1963 in je zelo lepo urejena. Povsod, na vsakem koraku je videti skrb šolnikov in njihovih varovancev. Učilnice so

kaj je z njihovimi podružničnimi šolami, za katere sem izvedel, da nikakor niso v zavidljivem položaju.

„Podružnične šole? Res, velik problem so za nas,“ je dejal tov. Grošl. Jaz jim pravim „partizanske šole“. Zakaj? Mogoče ne nazadnje zato, ker so daleč v hribih, odročne in imajo svojstven način dela, tako imenovani kombinirani pouk. Zlasti hud problem za nas je šola na Primskovem. Tjakaj se trikrat tedensko vozijo naši šolniki; nadoščati morajo, ker so tamkajšnji učitelji oboleli. Kako dolgo bo to šlo, ne vem. Dali smo razpis v Prosvetnega delavca, a je seveda še veliko vprašanje, če bo sploh kaj iz tega. Namreč, tako je s to stvarjo: nihče ne mara na podružnično šolo, kjer tudi stanovanjske in tudi druge razmere niso najbolj rožnate. Plače so res malo večje in se zaradi tega ne morejo pritoževati. Kot rečeno, so drugi problemi. Na primer, šola na Mamolju. Napetost električnega toka je tam tako slaba, da ne morejo dobiti niti radijskega, kaj šele TV program. Pedagoški delavec je tam tako rekoč odrezan od sveta. Težava pa ni samo v tem. Predvsem je hudo zaradi luči, ki je zelo slaba in utripa, kar se predvsem v zimskem in jesenskem času zelo pozna. Šolski prostori so neustrezni, brez vode, če pa že je, je to kapnica. Tudi učni pripomočki so manj kot nezadostni. Razen tega pa ti otroci niso in ne mo-

stop do teh šol onemogočen, ker je cesta neprevozna. Takrat predmeti, ki jih poučujejo tovariši iz matične šole, odpadejo. To velja samo za šolo na Primskovem, ki je trenutno v takšnem položaju. Decembra ni bilo na primer pouka matematike,

turno-prosvetnega zbora slov. skupščine in je v zvezi s problematiko teh šol sestavil poslanška vprašanja, ki jih bo v najkrajšem času predložil.

Vprašal sem ga, kako gleda družba na te stvari in odgovoril je, da nimajo nikakršnih težav

Učitelji — popotniki: na levi ravnatelj matične šole, na skrajni levi Boris Žužek in vmes še dva, ki se vozita na Primskovo učiti.

dokler se ni dalo priti do šole z avtomobilom.

Tolazi nas dejstvo, da bomo začeli drugo leto graditi na Primskovem novo šolo, ki bo vsaj te osnovne probleme razrešila. Šola na Mamolju pa ostane za sedaj takšna, kakršna pač je. Vendar nista samo ti dve šoli. Poleg njiju je še šola v Štangi in Javorju, pa v Veliki Kostrevnici, kjer razmere niso dosti boljše.

„In rešitev?“

„V zvezi s tem smo že nekaj govorili. Predvsem bi prišel v poštev internatski sistem. Pogovarjamo se o možnosti internata, ki bi imel 35 postelj in pa druga rešitev, dopolnilna, da bi del otrok dali k bližnjim kmetom in bi zanje plačevala občina. Pri vsem tem pa je vsekakor treba računati na odpor staršev, ki se ne bodo zlahka sprijaznili s tem načinom, saj jim otroci še vedno pomenijo edino delovno silo. Vedeti je namreč treba, da bo otrok, ki bo prišel v internat v Šmartno ali pa bo nekje pri kmetu, za njegove starše izgubljen. Po drugi strani pa bi na tak način rešili tudi marsikakšen socialni primer, ki tukaj niti niso tako redki. Poznamo dečka, ki je pozimi spal s psom v skednju in pokrit z odejo zmrzoval vso zimsko noč. Vendar to ni edini primer socialne zanemarjenosti. To je resna problematika, ki se je bomo morali lotiti z več dejanja in manj administrativnih ukrepov.“

Tov. Grošel je poslanec kul-

in da je družba pokazala razumevanje. Tako je na primer zagotovljena gradnja internata v Šmartnem in šole na Primskovem. Vendar, kaj bo, če se bodo starši le premočno upirali?

„Skušali jih bomo prepričati, da je to njihovim otrokom v dobro. Mislim, da je to tudi edino, kar se da storiti,“ je odvrnil tovariš ravnatelj.

Če bo tako, bodo starši ostali sami. Drugače pač ne gre. Skrbeti moramo za mladi rod, torej za tisto generacijo, za katero pravimo, da toliko skrbimo, in da je naš up. Ali res toliko skrbimo?

Opozoril bi ob tem še na en problem, ki se mi zdi prav tako konsekventen, kot ostali, ki sem jih že omenil.

Otroci bodo šli v internate in bodo preskrbljeni. Starši bodo ostali sami in bodo popivali in garali še naprej in ne bodo imeli nikogar ne za pretepanje ne za delo. Ostareli bodo in postali nezmožni za delo. Saj jih ni veliko po tistih hribih, mnogo jih je že odšlo. So pa in to je važno. Ti preostali pa bodo postali to, kar danes popularno nazivamo „kozjanski problem“. In čas bo kljub temu tekla dalje, dokler ne bo spet kdo od lakote umrl in se bomo na ves glas začudili, kako je to mogoče. Razlika bo seveda v tem, da to ne bo tokrat na Kozjanskem, pač pa v zasavskem hribovju.

O tem naj bi še malo razmislili „na vrhu“ in preudarili.

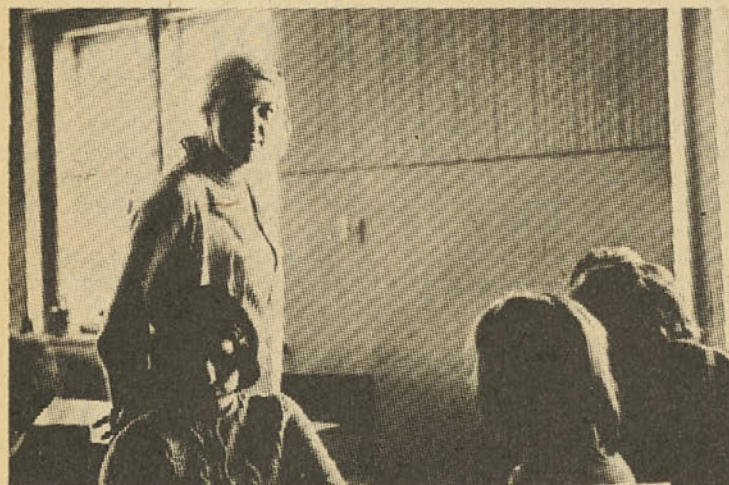
Primskovo — šola in cerkev

urejene vzorno in ustrezno pouku. Hodniki opremljeni z izdelki učencev. Povsod je opaziti red.

Končno je ravnatelj prišel. Odšla sva v pisarno. Tov. Jože Grošl je mlad človek in dobro sva se razumela. Nisem ovinkaril — zanimalo me je, kako in

rejo biti, kar so njihovi vrstniki v dolini. Po končani osemletni šoli jim je vstop na srednje šole zaprt, ker nimajo ustreznega tujega jezika, v našem primeru nemščine. Jasno je torej, da so prikrajšani.

Težave pa nastopijo tudi takrat, ko se začne zima in je do-

Učiteljica s svojim razredom na Mamolju

Da se dobiva ob sedmih naslednjih dan, sva si rekla s tov. Grošljem in se razšla. Namenil sem: se na Mamolj, raztreseno vasico daleč zunaj Šmartnega.

NA PLANINCAH JE LUŠTNO, ČEPRAV ELEKTRIKE SKORAJ NI

Slovenski hribi so si vsi enaki. Strmi so. In če je toplo kot tisti dan, ko sem rinil na Mamolj, ti utegne biti presneto vroče. Že reš, da teko potočki in vro studenci ob poti, pa vseeno.

Nikjer ni bilo žive duše, ki bi me malo opogumila, po desetminutni hoji, pa sem le naletel na skromno hišico ob poti. Spomnil sem se, da sem v dolini pozabil vžigalice, pa sem potrkal na vrata. Odprla je stara

ženica in prav hitro sva se zmenila. Jaz sem ji dal tri cigarete („Veste, tudi jaz kadim“) ona pa meni vžigalice pa še žganje mi je ponudila. Videl sem, da je malo prej predla na star kolovrat, ki ga danes redkokdaj vidiš. Hotela se je pogovarjati, češ da sem malokdo zaide, v te zakotne rovtje, da pa so jih partizani imeli kar radi in so jo precej obiskovali. Ženica bi se pogovarjala še in še, a žal nisem imel časa. Pa kdaj drugič, svet je majhen.

Rinil sem torej v breg kakšne dobre pol ure in že se je odprl pogled na vrh. Nič kaj ni bilo videti. Malo večja hiša in še ena in kozolec pa obilo sadnega drevja.

Na vrh sem prišel moker do kože, sonce ni prizanašalo. Kje je šola, mi ni bilo treba ugibati.

Iz Litije nam pišejo:

To pomlad je bila v Litiji v združnem domu odprta zanimiva razstava treh litijskih slikarjev-prosvetnih delavcev – Nika Prestorja, Poldeta Miheliča in Jožeta Megliča.

Razstavo so organizirali člani Odra mladih v počastitev 30-letnice vstaje. Skupaj je bilo razstavljenih 24 del, ki so predstavila del likovne ustvarjalnosti litijskih slikarjev v zadnjem obdobju.

Upokojeni prosvetni delavec Niko Prestor razstavlja 10 slik, ki so tako kot vedno prijetne slike toplih barv. Prikazujejo kapelice, mline, kozolce in kmečke hiše. Njegov likovni izraz je prijeten in posebno slikovit v treh slikah, kjer slikar odstopa od pokrajinskih motivov in nam pokaže rože v vazah.

Polde Mihelič, predmetni učitelj likovnega pouka na litijski šoli, razstavlja sedem slik v olju, ki jih je naredil predvsem

lansko leto. Med njimi srečamo slike z naslovi: Deseti brat, V snegu, Toplota, Osamljena – zelo tipične motive vaškega življenja, ki jih slikar rad upodablja in za katere najde vedno nov in svež izraz.

Po svoje zanimivo se nam predstavlja akademski slikar Jože Meglič, po rodu iz Trziča, dela v šoli Smartno, a živi v Trbovljah. Lani je njegova razstava v Litiji zbudila precej zanimanja zaradi svojevrstnega podajanja okolice, v kateri živi. Njegov svet slikanja je izredno zanimiv, podan lepo in čisto. S preprostimi črtami zna predstaviti ozračje pustega tovarniškega dolgočasja.

Tak je kratek in nestrokoven pregled razstave litijskih slikarjev Prestorja, Miheliča in Megliča. S svojimi umetniškimi dosežki so lepo počastili pomembno obletnico in prispevali nekaj pomladne vedrine v litijsko ozračje.

MILOŠ DJUKIČ

Se razume, da sredi vasi, pa še plošča nekaj padlim borcem je vzdana na njej. Šola je čisto navadna kmečka hiša, da pa je to res šola sem se lahko prepričal, ko sem vstopil v vežo in videl na majhni omari tablo z napisom OSNOVNA ŠOLA FRANC MOJŠKERC-FRENK. Nekajkrat sem se obrnil po temačnem prostoru in nisem vedel, kaj bi, potem pa sem se le opogumil in šel naravnost k prvim vratom. Slišati je bilo otroške glasove in vedel sem, da sem na pravi poti. Potrkal sem, pa nekaj časa ni bilo odgovora, zato sem potrkal močneje. Končno so se vrata odprla in v vežo je stopila mlado dekle. To bo učiteljica, mi je šinilo skozi glavo in sem lepo pozdravil. Malo čudno me je pogledala, a sem ji kmalu zadevo pojasnil. Skupaj sva šla v razred. Ne bom rekel prestrašeno, zmedeno pa so me prav gotovo gledali ti otroci. Kako tudi ne. Saj svoj živ dan nikogar ne vidijo. Torej je to bil zadnje praznik. Kakšen, ne vem. Praznik pa vsekakor, zakaj odpeljal sem jim tovarišico in počenjali so, kar jim je najbolj ugajalo. Gotovo vas bo zanimalo, kakšna je šola, kjer je vsega skupaj 19 učencev in se ponosno naziva popolna osemletka. Prvega razreda ni, ker pač

mestu, mi je povedala in da ne namerava ostati večno na Mamolju. No, poslednje sem ji rad verjel. Če ji je dolgčas? Ne, to pa res ne. Saj ne more biti ob tolikšnem delu. Uči dopoldan in popoldan vseh sedem razredov. Otroci so zelo pridni, najbolj oddaljeni imajo uro in pol hoda do šole. Manjkajo ne dosti, pa to le takrat, kadar je nujno. In kdaj je to „nujno“, me je zanimalo. No, takrat pač, kadar je veliko snega. Vendar drugi dan že pridejo. Bil je primer, da so prišli otroci v šolo in so jim iz snega gledale samo glave. Povedal sem ji, kaj sem zvedel v dolini, da imajo slabo elektriko itd.

„Tako zelo slaba je, da televizor niti s stabilizatorjem ne igra. Radio se mi je nekako posrečilo urediti, pa še vedno ni to, kar bi moral biti. Luč si moram dati čisto zraven glave, če hočem sploh kaj videti. Voda je le kapnica, sicer pa tukaj precej pijejo vino in jabolčnik ali hruškovec. Zaradi tega je mnogo socialnega zla, ki zlasti prizadene otroke. Otroci morajo doma trdo delati, pridela pa se na teh bregovih bolj malo.

Hudo je tudi, ker učni načrt od nas zahteva to, kar za vse ostale, ko pa vendar nimamo tistih pogojev kot v dolini. Ves

Tudi tako majhna hrbovska šola, kot je mamoljska, pozna veliki pojem MOJA DOMOVINA

ni otrok in bo treba počakati, da se rodi.

V razredu so tri table in trije razredi. Učenci enega razreda gledajo na sever, drugega na jug, tretjega pa na vzhod. Dopoldne je slika ista. Tako dan za dnem. Kažejo si hrbte, gledajo se od strani. Menda so zadovoljni pa tudi pridni. Zadovoljni s tistim, kar imajo. Pa nimajo posebno veliko.

S tovarišico Katarino Walandovo, ki je edina učna moč na šoli, sva odšla v njeno sobo, ki je tudi zbornica, delovna soba in „ravnateljev“ kabinet. Da je končala učiteljske v Novem

dan se je treba naprezati, potrebovala bi vsaj še eno delovno moč, da bi se delo malo porazdelilo. Niti nimamo primernih prostorov, čeprav ne bi mogla trditi, da je edini razred, v katerem smo, slab. Saj ni, a kaj pomaga, če je pa temno in nimamo potrebnih učil, kot marsikje v dolini. Zase se ne pritožujem. Rada delam z otroki in si želim zanje vse najboljše, zato tudi marsikaj potrpi.

Pri nas imamo proslave tako kot povsod drugje, tudi krožke, pevski zborček. Vse delamo kot drugi.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Poljudnoznanstvena enciklopedična revija

PIONIR

IN

UČNI NAČRT OSNOVNE ŠOLE

Za prvih šest števil letošnjega letnika revije Pionir smo bralcem Prosvetnega delavca že posredovali pregled vsebinskih zvez med učnimi temami in enotami šolskega programa od 4. do 8. razreda osnovne šole. Tokrat dodajamo še pregled zadnjih štirih števil Pionirja 1970/71.

Revija Pionir nudi bralcu poleg splošne razgledanosti še vrsto aplikacij in dopolnitev v šoli obravnavane vsebine. V 4. in 5. razredu najdemo sicer še malo tesnih zvez z učnim načrtom, v 6. razredu pa že 27, v 7. 31 in v 8. 43. Poleg tega pa je v tem letniku mnogo takih prispevkov, ki se ne navezujejo na konkretno delo v določenem razredu, a jih je mogoče koristno uporabiti skoraj v vsakem razredu. Takih vsebinskih zvez z učnim načrtom je bilo v

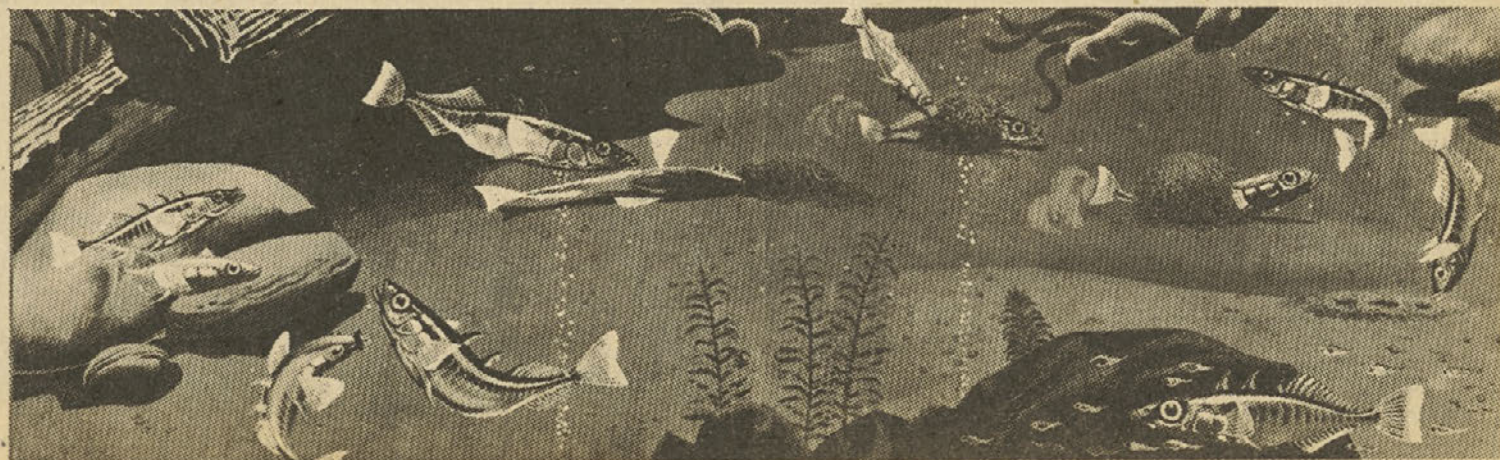
tem letniku 55. Preglednica uporabnosti prispevkov po učnih predmetih nam kaže, da je na prvem mestu, s 30 prispevki, telesna vzgoja, na drugem in tretjem mestu, z 22 prispevki, zgodovina in biologija, na četrtem in petem mestu, z 18 prispevki, fizika in zemljepis, na šestem mestu, s 17 prispevki, tehnični pouk na

sedmem mestu s 15 prispevki, slovenski jezik. Ostali predmeti so v letošnjem letniku nekoliko slabše zastopani, kljub temu pa je bilo mogoče vsaj po nekajkrat uporabiti ta letnik revije Pionir pri vsakem učnem predmetu. Ko smo natančno pregledali letnik, smo spoznali, da je bilo mogoče ta letnik revije Pionir vključiti v pouk

KORELACIJE MED UČNIM NAČRTOM OSNOVNE ŠOLE IN REVIJO PIONIR 1970/71

Preglednica po predmetih in razredih

PREDMET	RAZRED					NEDOLOČEN RAZRED	SKUPAJ KORELACIJ
	4.	5.	6.	7.	8.		
Slovenski jezik		1		1	2	11	15
Spoznavanje narave	3	4					7
Spoznavanje družbe	7	4					11
Fizika				9	9		18
Kemija					1		1
Biologija			10	1	11		22
Zgodovina			9	3	10		22
Zemljepis			3	9	6		18
Matematika					1		1
Telesna vzgoja						30	30
Likovni pouk						6	6
Glasbeni pouk						2	4
Tehnični pouk			5	8	1	3	17
Temelji soc. morale						3	3
SKUPAJ KORELACIJ	10	9	27	31	43	55	175

od 4. do 8. razreda osnovne šole kot izhodišče, dopolnitev ali poglobitev obravnavane snovi kar 175-krat. Ta rezultat daje že sam po sebi reviji Pionir posebno vrednost, ki zasluži pozornost slehernega učitelja, predvsem predmetnega učitelja na višji stopnji osnovne šole.

Podoben pregled prejšnjih letnikov bi naš privedel do enakih rezultatov, le da bi se na prvo mesto najbrž uvrstili drugi učni predmeti. Toda sama vsebinska zveza z učnim načrtom je le del kvalitete revije Pionir. Enako pomembne pa so številne večbarvne in dvobarvne ilustracije, ki ponazarjajo besedilo.

Iz povedanega je razvidno, da je revija Pionir od številke do številke, pa tudi njen vezani letnik v osnovni šoli od 4. do 8. razreda, nenadomestljiva in da je za učitelje in za učence samo škoda, če ne izrabijo bogatih možnosti, ki jim jih nudi vsako šolsko leto.

Z E M L J E P I S

PIONIR 7

7. razred — O pravljicnem mestu v džungli
korelacija z učno temo — Jugovzhodna Azija
8. razred — Aerodrom Zagreb (Franjo Marinković)
korelacija z učno enoto — Morski in zračni promet

PIONIR 8

8. razred — Alpinum Julijana (prof. Tatjana Kordiš)
korelacija z učno enoto: Rastlinstvo in živalstvo planinskih krajev

PIONIR 9

7. razred — Sprehod po Zagrebu
Naši dnevi v Dubrovniku (prof. Ivan Kampuš)
korelacija z učno enoto: SR Hrvatska, Turizem

PIONIR 10

7. razred — Japonski otrok (Ludvik Kalan)
korelacija z učno temo: Japonska

S P O Z N A V A N J E D R U Ź B E

PIONIR 7

5. razred — Aerodrom Zagreb (Franjo Marinković)
korelacija z učno enoto — Letalski promet in letališča

PIONIR 8

4. razred — Alpinum Julijana (prof. Tatjana Kordiš)
korelacija z učno temo: Alpski svet
5. razred — Ladje naše trgovske mornarice ali naši plavajoči ambasadorji (ing. Marin Katalinić)
korelacija z učno enoto: Naša trgovska mornarica

PIONIR 9

4. razred — 30 let OF slovenskega naroda (dr. Metod Mikuž, Josip Vidmar, Tone Fajfar, Boris Ziherl, Josip Rus)
korelacija z učno temo: 27. april — ustanovitev OF

PIONIR 10

4. razred — Črni avti vozijo v teh dneh (prof. Tone Ferenc)
korelacija z učno temo: Izselsjevanje, zapiranje Slovencev, streljanje talcev

S P O Z N A V A N J E N A R A V E

PIONIR 8

4. razred — Alpinum Julijana (prof. Tatjana Kordiš)
korelacija z učno enoto: Rastlinstvo v visokogorskem svetu

B I O L O G I J A

PIONIR 7

6. razred — Pokukajmo v morske globine (prof. Tatjana Kordiš)
6. razred — korelacija z učno enoto: Morje — Življenjski prostor
6. razred — Pogovor s čebelami (dr. A. Polenec)
korelacija z učno metodo — Čebele
7. razred — Kolera na Kranjskem leta 1855 (prof. Olga Janša)
korelacija z učno enoto — Nalezljive bolezni — povzročitelji
8. razred — Človek danes in nekoč — (dr. Tone Pogačnik)
korelacija z učno temo — Razvojni nauk

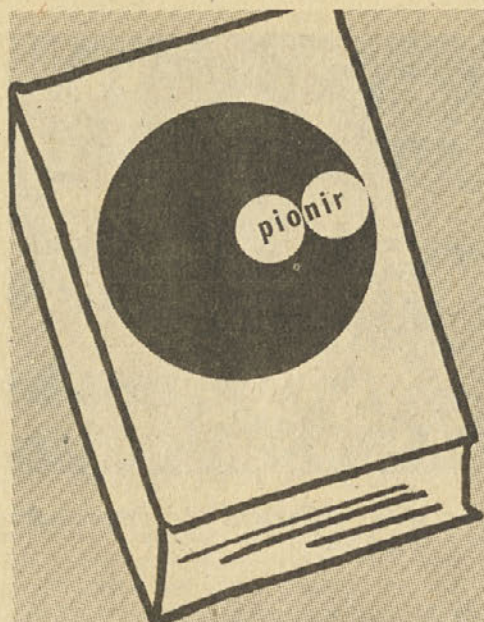
PIONIR 8

8. razred — Alpinum Julijana (prof. Tatjana Kordiš)
korelacija z učno enoto — Rastlinstvo in živalstvo planinskih krajev
8. razred — Človek danes in nekdanj (dr. Tone Pogačnik)
korelacija z učno temo: Razvojni nauk
8. razred — Alpsko živalstvo (prof. Polde Žor)
korelacija z učno temo: Rastlinstvo in živalstvo planinskih krajev

PIONIR 9

6. razred — Pogovor z ribami (dr. Anton Polenec)
korelacija z učno enoto — Ribe
8. razred — Pogovor z ribami (dr. Anton Polenec)
korelacija z učno enoto Ribe in dvoživke
6. razred — Kako si uredimo zbirko polžjih hišic in školjkinih lupin iz morja? (prof. Tatjana Kordiš)
korelacija z učnima enotama: Morski polži, morske školjke

TUDI
PIONIR
NA
VAŠI
KNJIŽNI
POLIGI

NAJLEPŠE IN NAJCENEJŠE DARILLO OB KONCU ŠOLSKEGA LETA
– VEZANI LETNIKI PIONIRJA

Vežane letnike 1969/70, 1970/71 in tudi 1971/72 lahko naročite na naslov:
Mladinska knjiga, oddelek za prodajo šolam, Titova 3, 61000 Ljubljana, tel. 310-268;
tek. rč. 501-1-30/1
Cena vezanega letnika 1969/70 je 25 dinarjev, drugih dveh pa 35 dinarjev.

8. razred – Človek danes in nekdaj (dr. Tone Pogačnik)
korelacija z učno temo – Razvojni nauk

PIONIR 10

6. razred – Pogovor s ptiči – (dr. Anton Polenec)
korelacija z učno enoto: Ptiči
8. razred – Človek danes in nekdaj (dr. Tone Pogačnik)
korelacija z učno temo: Razvojni nauk
6. razred – Školjke (prof. Tatjana Kordiš)
korelacija z učno enoto: Morske školjke

ZGODOVINA

PIONIR 8

8. razred – Spominski koledar NOB (prof. Matija Žgajnar)
korelacija z učno temo – Zgodovina NOB
jugoslovanskega naroda

PIONIR 9

6. razred – Naši dnevi v Dubrovniku (prof. Ivan Kampuš)
korelacija z učno enoto: Razvoj Dubrovnika – Kulturni pomen Dubrovnika
8. razred – Spominski koledar NOB – (prof. Matija Žgajnar)
korelacija z učno temo – Zgodovina jugoslovanskih narodov
8. razred – 30 let OF slovenskega naroda (dr. Metod Mikuž)
korelacija z učno enoto: Organiziranje NOB, ustanovitev OF

PIONIR 10

8. razred – Črni avti vozijo v teh dneh (prof. Tone Frene)
korelacija z učno enoto: Nasilje okupatorjev nad jugoslovanskimi narodi
7. razred – Napoleon
korelacija z učno enoto: Napoleon Bonaparte (Iztok Ilich) Ilirske province, Napoleonov padec
8. razred – Spominski koledar NOB (prof. Matija Žgajnar)
korelacija z učno temo: Zgodovina NOB jugoslovanskih narodov

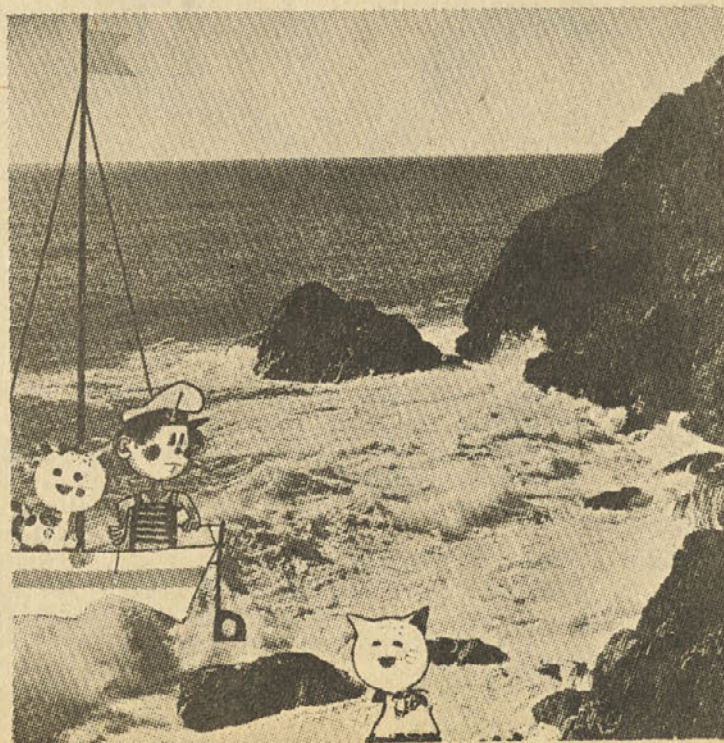
PIONIR 7

FIZIKA

8. razred – Ukročene strele – neizpolnjene želje (dr. Janez Perkavac)
korelacija z učno enoto – Električna napetost, električna upornost
Kaj bi danes brez elektrike? (Dr. Marko Vakselj)
korelacija z učnimi enotama: Električna napetost, električna upornost

PIONIR 8

8. razred – Človek ukroti atom (dr. Marko Vakselj)
korelacija z učno enoto: proizvodnja jedrske energije – verižna reakcija
7. razred – Še nekaj o enotah (dr. Marko Vakselj)
korelacija z učno enoto: Toplota, temperatura, merjenje

PIONIR 9

8. razred — Kako ukrotiti eksplozijo vodikove bombe? (Dr. Marko Vakselj)
korelacija z učno enoto: Energija — termonuklearna energija

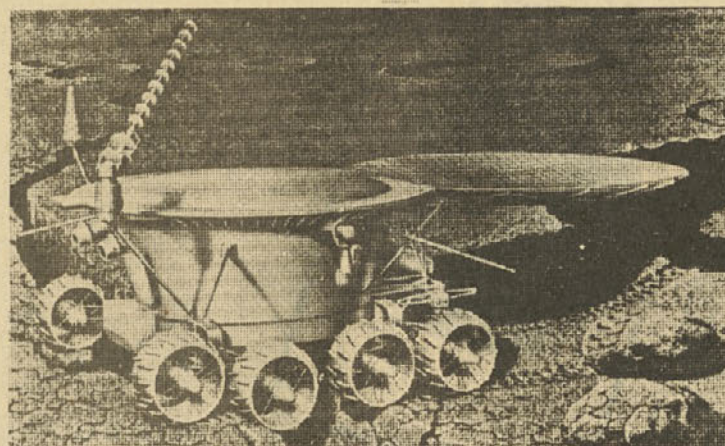
PIONIR 10

7. razred — Od kod astronomom energija (dr. Marko Vakselj)
korelacija z učno temo: Energija

KEMIJA

PIONIR 7

8. razred — Kavčuk — preteča sintetika (prof. Vera Pinter)
korelacija z učno enoto — Kavčuk

Športi narodov sveta — Jadranje na 'edu — Nizozemska
Med sanjami in resničnostjo

PIONIR 8

Uspehi jugoslovanskega športa — košarka
Športi narodov sveta — Pelota — igra Baskov
Med sanjami in resničnostjo — atletika

PIONIR 10

Uspehi jugoslovanskega športa — vaterpolo
Športi narodov sveta — smučanje na vodi — Malezija
Napoved svetovnih rekordov za leto 1980

TEMELJI SOCIALISTIČNE MORALE

PIONIR 8

Samoupravljavci iz Jordanovca

TEHNIČNI POUK

Vozilo na Luni — (dr. Vlado Riabrič)
O ladjah — (ing. Marin Katalinič)
Kako postaneš pilot (Tone Polenec)

LIKOVNI POUK

PIONIR 8

6. razred — Črngrob (Dušan Nečak)
korelacija z učno temo: Umetnostna vzgoja

PIONIR 9

7. razred — Durerjevo leto (Breda Klančnik)
korelacija z učno temo: Umetnostna vzgoja

PIONIR 10

5. do
8. razred — Sprehod skozi 8000 let — razstava v Parizu (prof. Anica Cevc)
korelacija z učno temo: Umetnostna vzgoja

Rdeči
apolon

SLOVENSKI JEZIK

Branje — Naočnik in Očalnik (L. Suhodolčan)

PIONIR 8

8. razred — Z Goranom v Lukavdolu (Palma Katalinič)
korelacija z učno enoto: Jama — Ivan Goran Kovačič
Detektivska povest — Naočnik in Očalnik — Leopolda
Suhodolčana, izhaja kot nadaljevanka

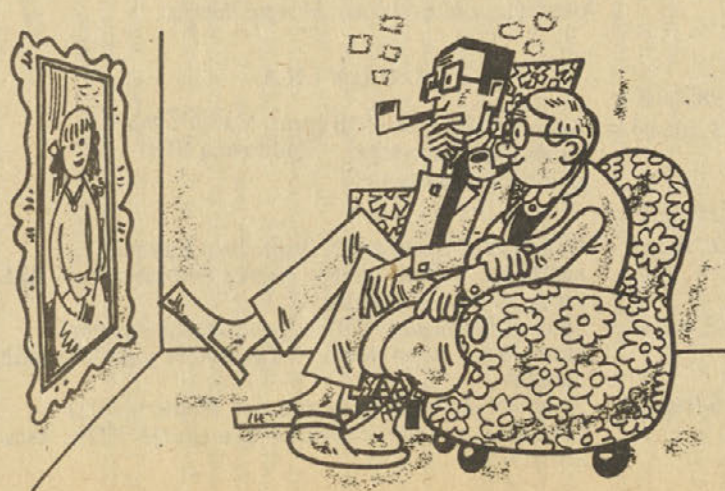
PIONIR 10

7. razred — Akcija 1 ND (Janez Bogataj)
korelacija z učno temo: Fran Saleški Finžgar

TELESNA VZGOJA

PIONIR 7

7. in
8. razred — korelacija z učno temo — Teorija telesne vzgoje

Učitelj in spolna vzgoja

Pogovor je bil o temi, ki je danes v središču pozornosti: gre za aktualno temo – akcijski program načrtovanja družine in spolne vzgoje za prihodnjih 5 let. Na njem so poleg koordinacijskega odbora za naštevane družine in sekretariata za finance in družbeno aktivnost žensk sodelovali še predstavniki tiska ter dr. Stanka Simoneti iz zavoda za zdravstveno varstvo SRS ter pedagoški svetovalec zavoda za šolstvo SRS prof. Jože Valentinčič.

Kdaj se je pri nas sploh pojavilo načrtovanje družine? Morali bi seči kar 35 let nazaj. Tedaj se je pri nas pričelo gibanje, ki je bilo odsev tedanjega časa. V začetku našega stoletja je namreč na naših tleh kot v vseh evropskih deželah začela padati rodnost. Najnižjo rodnost je Slovenija doživela v času med obema vojnama. Število živorojenih otrok se je tedaj na tisoč prebivalcev zmanjšalo od 33 na 24. Sklepamo, da so te številke rezultat velikega števila nasilnih splavov, saj ni bilo niti znanja niti praktičnih sredstev za drug način regulacije porodov. Rodnost je nehala padati nekako leta 1961, nato pa se je rahlo dvigala vse do leta 1968.

Kakšen je cilj gibanja načrtovanja družine? Ustvariti pogoje, da bodo starši lahko uresničili eno osnovnih človekovih pravic in dolžnosti, da sami zavestno odločajo o številu otrok. Zato da bo ta cilj uresničen, mora družba staršem zagotoviti pogoje za pridobivanje znanja in jim dati na voljo sredstva za načrtovanje družine. Rodijo naj se le zdravi, zaželeni otroci, preprečiti je treba škodo, ki bi nastala zaradi nasilne prekinitve nosečnosti.

Kadarkoli gre za osveščanje, torej pridobivanje znanja, tedaj ne moremo mimo načrtnega izobraževanja. Pri družinski vzgoji, kadarkoli jo začnemo, pogrešamo podlago, določeno zrelost, odnos do življenja, ki bi ga lahko pridobili zakonci že v času svojega odrasčanja in dozorevanja. Torej natanko vemo, kaj nam manjka. Če karkoli gradimo, se je najbolj preprosto opirati na nazorno, klasično gradnjo – torej na gradnjo hiše. Brez temeljev nobena stavba ne prenese močnejšega potresa in nanjo ne moremo zanesljivo graditi višjih nadstropij. Tako nekako je tudi z našo ljubo vzgojo za življenje v dvoje.

Začnimo torej pri začetku. Spontano in neopazno naj bi otroci prejeli tudi spolno vzgojo že tedaj, ko začno misliti in sprejemati. Znajdemo se v začaranem krogu. Starši na to vzgojo niso pripravljani in vzgajajo otroke do vstopa v šolo pač tako, kot so jih bili vzgojili njihovi starši: da bi pomislili na spolno vzgojo, jim navadno ne pade na um ali pa se temu zavestno umaknejo. Torej bi učitelji morali nadoknaditi zamujeno in sprejeti nase odgovornost za to plat vzgoje.

Vemo pa, da tudi učitelji tega znanja nimajo, in vendar jim očitamo. Čeprav očitki niso mišljeni tako hudo, pa vendar slišimo: Naše šolstvo bi moralo, naše šolstvo ni sposobno itd. itd.

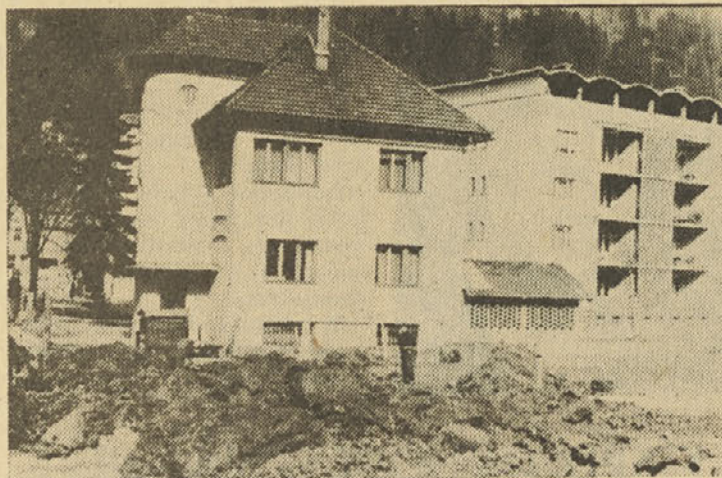
Spolna vzgoja in vse, kar sodi pod ta izraz, je povsem enakovreden predmet vsakemu drugemu rednemu šolskemu predmetu, le da doslej tega statusa še nima.

Toliko in toliko generacij ljudi je odrasčalo in diplomiralo brez tega predmeta, boste rekli.

Svet in življenje v njem se spreminjata, spreminja se tudi duševnost ljudi. Le spomnimo se na rezultate izsledkov in zapisovanj, ki pravijo: pri sodobnem človeku naraščajo bolezni srca in ožilja, narašča število obolenih za rakom in končno, da se vrnemo na izhodiščno temo, pojav akceleracije, torej hitrejšega telesnega in spolnega dozorevanja človeka, je še na pohodu. Hkrati pa ni opaziti, da bi ljudje hitreje duševno dozorevali.

Že samo to dejstvo – če namreč namenoma spregledamo vsa ostala kot sodobne načine komunikacije, filme, časopise, kjer je vsakemu mladincu dostopna seksualna literatura, novice o seksualni revoluciji in., terja, da moramo to nalogo sprejeti nase. Dolžni smo, da sodelujemo, se vključimo v življenje, ga preoblikujemo, kolikor nam je to sploh dano. Čeprav nismo prejeli izobrazbe, ki nam bi tako delo olajšala, oziroma sploh omogočila, se ne smemo zgolj s tem izgovorom izmikati. Razumljivo je, da tega, kar pogrešajo učitelji v svoji vzgoji, ne bodo mogli povsem nadomestiti. Ne bilo pa bi prav, da bi se s tem izgovorom sodobni vzgoji odtujevali in izmikali. Poskrbeti morajo, da zapolnijo vrzel. Prepotrebni so razgovori, razgovori samih s seboj, kot razgovori v skupinah, morda na seminarjih, teamih, kjer bi odprto vpraševali in iskali odgovore.

BIBIANA MEŠKO

Skrb za predšolske otroke je sestavni del vzgojnega in izobraževalnega procesa. Na sliki je stara stavba vrteca Na plavzu pri Jesenicah – pred njo buldožer ter del zakoličenja za nov vrtec.

Šmartno ob Paki: Bogata šolska in zunajšolska dejavnost

Šola v Šmartnem ob Paki leži nekoliko zunaj vasi. Je lepa zgradba – a kljub temu da še ni dolgo, kar je bila nova, je vendarle že premajhna za vseh 365 učencev, kolikor jih ima. Učiteljski kolektiv si prizadeva, da bi mlade ljudi naučil čim več – zato se neprestano izpopolnjuje. Od 18 prosvetnih delavcev, kolikor jih je na šoli, jih 9 izredno študira. Nikomur ni treba, ker imajo ustrezno izobrazbo – študirajo zato, da bi izboljšali svoje delo.

Ne le reden pouk – učno osebje si prizadeva izboljšati in obogatiti tudi zunajšolsko dejavnost. Na šoli imajo 24 različnih krožkov – in le redki so učenci, ki niso vključeni v nobenega. Največ učencev je v telesno-vzgojnem krožku (od 1. do 4. razreda – višji razredi imajo smučarskega, namiznoteniškega, rokometnega, nogometnega itd.). Oba prva razreda imata pravilni krožek, h kateremu hodijo vsi učenci. Na srednji stopnji je zelo razširjen prometni krožek – šola ima redno prometno stražo. Člani tekmujejo vsako leto – lani so zasedli v občinskem merilu prvo mesto.

Literarni krožek izda dvakrat na leto „Naše utrinke“, fotografski krožek pa spremlja dogajanja v šoli in v kraju ter pripravlja občasne razstave. Enako tudi likovni krožek. Dramski krožek pripravlja proslavo, sodeluje pa vsako leto tudi na dramskih srečanjih v občini – lani je zasedel drugo mesto.

Na šoli sta dva pevska zbora:

otroški in pionirski. Letos jim je komunalno podjetje „Oljka“ podarilo nove obleke. Pevci redno sodelujejo na pevski reviji v Velenju.

V okviru „Pionirskih iger“ tekmujejo učenci za VESELO ŠOLO. Vsi učenci tudi zelo radi berejo. Imajo naročenega veliko mladinskega tiska (140 Cicibanov, 91 Pionirjev, 60 Kurirčkov, 50 Pionirskih listov, 45 Vsevedov). Na šoli ni učenca, ki ne bi bil naročen vsaj na en list, mnogi jih imajo pa po več.

Učenci radi berejo tudi knjige. Število prijavljenih za Kajuhovo bralno značko se iz leta v leto veča. Letos jih je tekmovalo že kar 145 – od tega 32 za Cicibanovo značko, 46 je bilo pohvaljenih, 40 jih je dobilo bronasto značko, 27 srebrno in 9 zlato.

Učenci radi sodelujejo v krožkih, radi pojo, radi berejo, radi telovadijo – četudi nimajo za vse to najboljših pogojev. Šola namreč nima telovadnice in tako so telovadci vezani na zunanje igrišče in na gozd. Pozimi jim narava sama postreže z zasneženimi bregovi. Imajo pa dobro in trdno voljo – to pa včasih velja več kot najboljši pogoji.

KARLA PODVRATNIK

**STE ŽE
PORAVNALI
NAROČNINO?**

Razstava Poldeta Miheliča v Kranju

Hkrati ko objavljamo v našem listu obvestilo o razstavi treh pedagogov – slikarjev samorastnikov v Litiji, ki je bila pred nedavnim, moramo povedati, da razstavlja eden od njih – Polde Mihelič – zdaj samostojno v Kranju, v pritličnih prostorih Prešernove hiše.

Razstavljeni so njegova dela zadnjih dveh let, zato so po

načinu obdelave dokaj enotna. Razen dveh slik na steklo so vsa olja, močnih barv in jasnih črt. Po tematiki so zajeta iz kmečkega življenja – ali bolje iz tistega življenja, ki bi mu komaj še lahko rekli kmečko: iz vaške revščine, nekdanje – ki pa obstaja po samotnih zaselkih tudi še danes, pa če slišimo to radi ali pa ne. Take so: Občinska gmajna, kjer vsa stara revščina v koših prenaša drva; taka je Žena s čebrom, ki potegnjena kot lesena stoji v ospredju hribovske vasi. Prav simbolična je slika Zaselek pod Vavorjem, kjer vsaka hiša stoji v svojem košu – pred vsemi pa je ženica s košaro krompirja: to je vse njihovo življenje.

Ostrejša je slika naše dežele, njenih gričev – in na vsakem griču je ali grad ali pa križ. Pod temi dvema znamenji se pehajo naši ljudje. Slika Jernej prikazuje križanega Jerneja – v golidi mu ženska ponuja vode, fante pa v skodeli polente. Okrog pa na kolenih naš kmečki živelj.

Med vedre bi lahko prišteli Gregorja, ki v razcveteli pokrajini ženi ptičke in pa podobo bele kokoši in petelina ob razcveteli papeževi sveči.

Polde Mihelič ni novo ime v naši slikarski kulturi. Do sedaj je sodeloval na osmih skupinskih razstavah in to je njegova tretja – samostojna. Doma je iz Vrhpolja pri Kamniku, kjer še

zdaj stoji njegova majhna rojstna hiša – danes bi ji skoraj rekli bajtica.

Moč njegovih del je v iskrenosti in pristnosti, v povezanosti z življenjem, iz kakršnega je zrasel in v kakršnem živi. Iz leta v leto, od razstave do razstave pa lahko ugotovljamo tudi večjo svojskost izraza in tehnično dovršenost.

Polde Mihelič poučuje na osnovni šoli v Litiji.

SPOSOBNOST, ZNANJE IN POGUM – TO JE USPEH!

V imenu kiparskega krožka pedagoške akademije v Ljubljani je dijakinja Lidija Perko organizirala razstavo mladih kipark in kiparjev v Kranju – v kletnih prostorih Prešernove hiše. Prostor je premajhen, zato niso mogli razstaviti del vseh krožkarjev – izbrali so samo najboljše dela. Tudi z organizacijo in prevozom ni bilo posebnih stroškov – saj so vse naredili dijaki sami ali pa njihovi domači.

Obiskovalci razstave so presenečeni – in tudi priznani likovni umetniki so dali zelo lepe ocene, kar je pobuda za nadaljnje delo. Naj omenim nekatere izdelke: akt deklice – organizatorice predstave Lidije Perko: sama je poustvarila zunanji videz svojega telesa. Njen je tudi ubrani izdelek „Balet“. Naj omenim še avtoportret Jožice Ljoko, pozlačeno masko Tutan-

kamona je izdelal Rudolf Zlatko; Orfeja in Evridiko je naredila Marija Habjan. Na nasprotni steni so izdelki Mirana Pihlerja. Ostala imena so še: Emīna Hadžiomerovič, Zvonka Ozvatič, Angela Šivic – morda je sploh krivica to naštevaje imen, saj bi se zvrstili tudi drugi člani krožka, če bi bil prostor.

Velja še posebej pripomniti, da so tudi maso za oblikovanje pripravili sami – tega so se naučili pri pouku likovne vzgoje na šoli pri prof. Jakobu Bazlju. Ti mladi nadarjeni ljudje bodo čez nekaj let zapustili šolo – in sami postali učitelji likovne vzgoje. Gotovo bodo dobri učitelji in bodo znali učencem priljubiti likovno vzgojo in umetnost ter poiskati med njimi tiste nadarjene, ki utegnejo postati „likovniki“, kakor so oni sami danes

BOŽO RAČIČ

Mala Groharjeva slikarska kolonija

Odbor Male Groharjeve slikarske kolonije v Škofji Loki bo tudi letos organiziral Malo Groharjevo slikarsko kolonijo 1971 pod pokroviteljstvom predsednika skupščine občine Škofja Loka Zdravka Krvina. Namen kolonije je vključiti pionirje – likovnike Jugoslavije v akcijo JPI „Tisoč radosti“.

Malo Groharjevo slikarsko kolonijo bodo odprli 4. junija ob 17. uri na Loškem gradu. 5. junija ob 7.30. uri bo zbor vseh jugoslovanskih pionirjev-likovnikov pred osnovno šolo v Škofji Loki, od 8. do 14. ure pa delo kolonije na območju mesta Škofja Loka in bližnje okolice. Za pionirje – likovnike in njihove gostitelje bo ob 16. uri koncert – v Loškem gledališču na Sp. trgu.

Ob tej uri bo tudi posvetovanje mentorjev – pedagogov li-

kovne vzgoje o likovni vzgoji učencev osnovne šole. Posvet bo v sejni sobi skupščine Škofja Loka. Ob 18.30. uri bo na Mestnem trgu promenadni koncert, ki ga bosta izvajala pihalna orkestra iz Žirov in Škofje Loke. Maturantskega plesa, ki bo ob 20. uri v škofovoškem TVD partizanu, se bodo udeležili tudi mentorji – pedagogi likovne vzgoje.

Naslednji dan – 6. junija bodo ob 10. uri odprli v galeriji na Loškem gradu razstavo likovnih del kolonije, ob 12. uri pa bo predsednik mestne skupščine sprejel mentorje – pedagoge likovne vzgoje.

Predvidevajo, da se bo kolonije udeležilo 250 jugoslovanskih pionirjev – likovnikov. Pionirji iz oddaljenih krajev bodo med kolonijo gostje pionirjev – domačinov.

Podobe z morja v Kostanjevici

Akademski slikar profesor Igor Pleško razstavlja v Lamutovem likovnem salonu 50 oljnatih slik na temo obmorske krajine in morske živali. Dela so nastala v zadnjih treh letih in predstavljajo smiselno nadaljevanje treh ciklusov. Prvi obsega pokrajinske obmorske motive, ki kažejo določeno slikarjevo težnjo po izključenju človeka. Slikar teži, da bi ustalil elementarne odnose, poglobil pristnost, ki jo še ohranja obmorska krajina na otokih, kamor se ne seže tehnizacija tako zelo, da bi krajina izgubila svojo prvobitno fiziognomijo. Slikar pravi, da je ostal tako sam s hišami, čolni, ladjami, morjem in skalami, ob katerih je še lahko razmišljal in doživljal.

Drugi ciklus kaže mnogo bolj prizadetega slikarja ob doživljanju protislovja v prirodi sami.

Namesto marin predstavlja morske živali in njihovo pretresljivo usodo: najlepše so tedaj, ko jih ribiči dvignejo iz vode, ko se topla sončna svetloba razlije po njihovih prelestnih barvah. Toda sonce, ki jim daje lepoto, hkrati ta bitja iz drugega elementa – vode v nekaj urah ubije, vzame jim lepoto in svežino. Slikarju so pomembni prav ti trenutki, dočarati skuša lepoto in usodnost trenutka.

Če je bil drugi ciklus dramatičen, tedaj tretji pomeni smiselno nadaljevanje. Slikar Pleško spozna, da je usodnost rib simbolna analogija za človeka samega, fauvistično dramatične kompozicije umiri z mrežo kot ozadjem, ki daje nove možnosti komponiranja in hkrati sprošča elemente k novim celotam, ki so dvignjene k višjim barvnim, oblikovnim in dekorativnim rešitvam.

Izberite med novimi knjigami

Izšla je knjiga »DIRIGIRANJE«

Podnaslov je „Tehnika zborovskega dirigiranja“. Avtor: Radovan Gobec. Knjigo je založila in izdala Zveza prosvetno-kulturnih organizacij Slovenije. Ni je treba posebej priporočati – ker je potreba po njej tako velika, da bo gotovo kmalu razprodana.

O strokovnu plati knjige pa naj navedem nekaj mnenj strokovnjakov: „Knjiga izpolnjuje v jugoslovanskem merilu praznino, ki jo občutimo predvsem profesorji dirigiranja in vsi naši študenti. Poleg tega pa je nujno potrebna vsem dirigentom amaterskih, polpoklicnih in vojaških orkestrorov ter zborov. Vsebuje sistematično urejeno snov, ki jo prehodi učenec od taktiranja, predtaktov, koron, prekinitvev, navodil in dirigiranja fraz ter glede na našo bogato folkloro vsem možnih ritmičnih in načinov, ki so prešle tudi na sodobno glasbo.“ (Dr. Danilo Svára)

„Nadrobna razčlenitev snovi in vsestransko razumljiva obrazložitev posameznih glasbenih primerov ter ob njih še – kar je pač najvažnejše – ustrezni grafični prikazi nakazovanja. Narisani so z veliko pozornostjo in natančnostjo, kar veliko prispeva k praktični uporabi dela. V tem je specifičnost in mojstrstvo knjige.“ (Prof. Slavko Mihelčič)

„Avtor je snov razporedil metodično in vsebinsko silno spretno tako, da komaj opazno prehaja od lažjega k težjemu. V obravnavanih poglavjih je vse, kar potrebuje zborovodja pri dirigiranju.“ (Prof. Andrej Strukelj)

Anton Ingolič: »Pretrgana naveza«

Gore so pisateljem od nekdaj dajale dovolj snovi za razmišljanje in ob živih usodah so skušali postavljati take ali drugačne teze o smislu življenja in pomembnosti boja zanj. Same od sebe se teze postavljajo ob vprašanju smiselnosti in koristnosti ter nekoristnosti tveganih početij ljudi v gorah. V življenju gornika se nenehno prepletajo socialni nagibi z nesocialnimi in osebnimi z altruističnimi. Večina med nami si za življenje v gorah piše svoje zakone, nalaga si dolžnosti in odgovornosti, ki ljudem v dolini nikoli ne pridejo v zavest. V življenju gornika je pričujoče nenehno merjenje, avestno premagovanje strahu in preverjanje poguma, lenobne mododnosti in samoopovedovanja. – Tako je zapisal Marjan Čeršič-Belač „na rob“ Pretrgani navezi – Ingoličevega romana o planinskem svetu in mladih gornikih, ki ga je pred nedavnim izdala založba Mladinska knjiga.

Roman, ki je izšel kot 50. knjiga reprezentativne zbirke Levstikov hram, je po svoji tematiki nedvomno izjemno delo: tako v naši evropski literaturi je malo pisateljev, ki bi se lotili umetniškega oblikovanja snovi s „planinsko“ tematiko.

Pisatelj Ingolič je v tem romanu prizadeven raziskovalec notranosti mladih ljudi iz povojnega obdobja. Tistih, ki merijo svoje moči s steno, se v boju z njo duševno in telesno krepijo in verjamejo, da je samo v stenah življenje, vredno življenja. Brez predaje in vztrajno iščejo v gorskem svetu potrdilo za svojo moč (ali nemoč), nesrečne okoliščine pa jim namenijo tragičen konec: njihova mladost se konča v gorski steni.

Pisatelj živo in razumevajoče, včasih malce sentimentalno spremlja pota mladih in skuša pojasniti konflikte, ki nastajajo med njimi: mastim aktivistom Borisom, rahločutnim Andrejem, zagnano pripinistko Petro, razmišljujočim Slavkom, površnim Markom in Lido. Junaki so postavljeni v svet, v katerem se morajo spoprijeti s svojo vestjo. V razmere, ko vztrajnost za vsako ceno ni več tista edina veljavna vrлина, v okoliščine, ko umik ni več poraz, temveč maga nad samim seboj. Tega pa Boris – vodja ene od navez v svoji averovanosti vase ne zmore in noče priznati.

Gore v tem romanu izkristalizirajo značaje ljudi, so nekakšno čisto gibalno: v stiku z njimi postanejo močni še močnejši, nebogani spoznajo svojo slabost in razdvojeni svojo nemoč. V boju na življenje in smrt pa izgubi tudi gorski svet tisto bleščečo lepoto, zato ga opisuje pisatelj s temnimi, grozljivimi toni. Zanesenjaški averovanci in idiličnost tega sveta pa kljub trdim preizkušnjam v boju s kruto naravo ohranijo svoje visoke moralne kvalitete: ljubezen, požrtvovalnost, tovarištvo, sposobnost žrtvovanja za človeka. Roman, grajen na resničnem dogodku, je živa, tragična priredba, hkrati pa slavošpev gornikom, reševalcem – njihovi nesebičnosti in človekoljubnosti.

MARJANA KUNEJ

CENTER ZA GLASBENO VZGOJO MARIBOR, MLADINSKA 12

razpisuje naslednja delovna mesta:

- za poln delovni čas
- 1 učitelja za pouk klavirja – P – AG/odd. klavir
- 1 učitelja za pouk trobente in orkestralnih trobil – P – AG/ odsek za trobento
- 1 učitelja za pouk harmonike – PRU ali U

za nepoln delovni čas:

- učitelja za pouk slovenščine (14 ur) – P – Fil. fak. (slavistika)
- učitelja za pouk solopetja (12 ur) – P – AG odd. solop.
- učitelja za pouk klarineta (12 ur) – P – AG odd. klarinet
- učitelja za pouk kitare (12 ur) – P – AG odd. kitara
- učitelja za pouk harmonike (12 ur) – P
- učitelja za pouk kontrabasa (10 ur) – P – AG odsek za kontrabas
- učitelja za pouk zgodovine in zemljepisa (10 ur) – P – Fil. fak. zgod. in zemljepis

Delovna skupnost OSNOVNE ŠOLE I. CANKAR LJUTOMER

ponovno razpisuje delovni mesti za

- učitelja za zemljepis in zgodovino
- učitelja za nemščino

Pogoj: PRU

Delovni mesti razpisujemo za nedoločen čas. Prijave sprejemamo do zasedbe delovnega mesta.

Čitalnica v Smledniku

Pred nedavnim je pričela delovati v Vzgojnem zavodu v Smledniku na novo ustanovljena čitalnica. Ustanovljena je bila predvsem zato, ker varovanci zavoda zelo radi prebirajo časopise, revije in knjige. Vzrok za ustanovitev pa je tudi težnja in želja, da bi gojence usmerjali k branju kakovostnih revij in knjig ter ostale literature.

Čitalnico vodi učitelj slovenščine dvakrat tedensko. V ta namen je bil urejen poseben prostor, ki je tako prijeten in domač, da se v njem gojenci kar najbolje počutijo. Čitalnica dobiva vse knjige in ostalo periodiko, namenjeno mladini.

Da bi bila še boljše založena s primerno literaturo, smo zaprosili založniški podjetji Mladinska knjiga in Državno založbo Slovenije, da bi odstopili knjige in revije starejših letnikov.

Dvomesečno delovanje čitalnice kaže, kako smotrna je bila njena ustanovitev. Razveseljivo je predvsem to, da jo vsak teden obišče skoraj polovica zavodskih gojencev.

F. RAVNIKAR

Fotografije Stojana Kerblerja — odsev življenja

V Pokrajinskem muzeju v Ptujju razstavlja inž. Stojan Kerbler, ki nam je v petnajstih letih svojega objavljanja fotografij dal prenekatero psihološko poglobljeno podobo človekove stiske, žalosti, osamljenosti, bolečine – pa tudi veselja in sreče. Dosti fotografij prikazuje mlade ljudi in otroke. Lahko ste jih spremljali v našem dnevnem časopisu in revijah.

Doslej je sodeloval na 175 domačih in 182 mednarodnih razstavah s 1275 fotografijami. Sedanja razstava v Ptujju, ki nosi naslov „Portreti s ptujskih ulic“, je četrta samostojna. Za svoja dela je prejel 142 medalj, plaket, nagrad in diplom (če seštejemo zlate medalje in prve nagrade, jih je domačih in mednarodnih skupaj kar 31). Mednarodna zveza fotografske umetnosti mu je lani podelila naslov umetnik.

Na ptujski razstavi so izbrane fotografije, ki so nastale pretežno v zadnjem letu in pol – in sicer v času sejmov in ob kurentovanju. Ljudje iz okolice tedaj napolnijo svoje mesto, mu dajo utrip središča ter prinesejo s seboj trpkost in moč življenja ravnih polj in vinorodnih gričev.

Razpis Pedagoške akademije v Ljubljani

PEDAGOŠKA AKADEMIJA V LJUBLJANI

Stari trg 34

RAZPISUJE

na podlagi 57. člena statuta redni in izredni vpis v 1. letnik študijskega leta 1971/72. Kandidati se lahko vpišejo na naslednje predmetne skupine:

- A. ODDELEK ZA RAZREDNI POUK – samo redni študij
- B. ODDELEK ZA PREDMETNI POUK

- slovenski jezik – srbski in hrvatski jezik
- slovenski jezik – zgodovina,
- angleški jezik – slovenski jezik,
- angleški jezik – nemški jezik,
- nemški jezik – slovenski jezik,
- knjižničarstvo – slovenski jezik,
- knjižničarstvo – angleški jezik,
- knjižničarstvo – nemški jezik,
- knjižničarstvo – srbski in hrvatski jezik,
- zgodovina – zemljepis,
- biologija – kemija,
- gospodinjstvo – kemija
- matematika – fizika,
- likovna vzgoja – zgodovina,
- likovna vzgoja – slovenski jezik,
- likovna vzgoja – angleški jezik,
- likovna vzgoja – nemški jezik,
- glasbena vzgoja – enopredmetna ali dvopredmetna z zgodovino ali enim od jezikov,
- tehnična vzgoja – fizika,
- tehnična vzgoja – kemija.

- C. ODDELEK ZA SPECIALNE PEDAGOGE

- ortopedagoško usposabljanje duševno prizadetih,
- ortopedagoško usposabljanje mladine z motnjami vedenja in osebnosti (samo redni študij),
- logopedija (samo redni študij).

- Č. ODDELEK ZA VZGOJITELJE V DOMOVIH (samo izredni študij).

ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV STROKOVNO TEORETIČNIH IN PRAKTIČNIH PREDMETOV V SREDNJIH ŠOLAH (samo izredni študij)

- strojna stroka,
- administrativna stroka.

Kot izredni študent se lahko vpiše, kdor izpolnjuje pogoje za vpis, pa zaradi delovnega razmerja ali iz drugih upravičenih razlogov ne more obiskovati pouka kot redni študent.

VPISNI POGOJI

I. Na akademijo se lahko vpišejo kandidati z opravljenim zaključnim izpitom na gimnaziju, učiteljski ali srednji vzgojiteljski šoli.

II. Na posamezne oddelke se lahko vpišejo kandidati z opravljenim zaključnim izpitom na eni od naslednjih srednjih šol:

- 1. ekonomska šola – na predmetne skupine za jezike in knjižničarstvo,
- 2. tehniške šole – na predmetne skupine za matematiko – fiziko, tehnično vzgojo ter na oddelek za izobraževanje učiteljev teoretičnih in praktičnih predmetov v srednjih šolah,

telev teoretičnih in praktičnih predmetov v srednjih šolah,

3. šola za oblikovanje – na predmetno skupino za likovno vzgojo,

4. srednja glasbena šola – na oddelek za glasbeno vzgojo,

5. štiri letne zdravstvene tehniške šole – na oddelek za specialne pedagoge in oddelek za vzgojitelje v domovih.

Vendar pa morajo kandidati, ki so končali šole navedene pod točko 1, 2, 3, 4, in želijo študirati na oddelku za predmetni pouk, opraviti sprejemni izpit iz drugega vpisnega predmeta.

Sprejemni izpit iz tujega jezika morajo opraviti vsi kandidati, ki žele ta jezik študirati, pa ga niso imeli v srednji šoli kot prvi tuji jezik.

Kandidati, ki se vpisujejo na oddelek za likovno ali glasbeno vzgojo, morajo opraviti poseben preizkusni izpit iz likovne ozioroma glasbene stroke. Preizkusnega izpita iz glasbene stroke so oproščeni diplomanti srednje glasbene šole, preizkusnega izpita iz likovne stroke pa diplomanti šole za oblikovanje.

Kandidati brez končane srednje šole, ki so za vpis na posamezne oddelke zahtevane pod točko I in II, so pa končali eno od drugih tehniških šol oziroma njim ustreznih šol za gospodarstvo in družbene službe, se lahko vpišejo na akademijo, če opravijo sprejemni izpit iz strok, ki jih želijo študirati.

Polnoletni kandidati, ki niso končali gimnazije, tehniške ali njej ustrezne šole za gospodarstvo in družbene službe, se lahko vpišejo na akademijo, če so najmanj 4 leta opravljali ustrezno delo in če opravijo sprejemni izpit iz slovenskega jezika, zgodovine z družbeno ureditvijo SFRJ in iz strok, ki jih želijo študirati.

Poleg že navedenih pogojev morajo imeti vsi kandidati za vpis na Pedagoško akademijo moralne kvalitete, ki so potrebne za uresničevanje vzgojnih in izobraževalnih smotrov.

ROK ZA PRIGLASITEV

Kandidati, ki se želijo v študijskem letu 1971/72 vpisati v 1. letnik akademije, morajo do 31. julija 1971 vložiti v tajništvo akademije, Ljubljana, Stari trg 34, prošnjo, kolkovano z 1 din, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o zaključnem izpitu, kratek življenjepis, izpisek iz rojstne matične knjige in pisemsko ovojnico z znakom ter točno izpisanim naslovom kandidata. Kandidati, ki žele študirati izredno, morajo v prošnji navesti tudi razloge in predložiti dokazila.

V prošnji naj kandidati navedejo:

- osebne podatke s točnim naslovom,
- šolsko izobrazbo,
- način študija (redni – izredni),
- predmetno skupino, na kateri žele študirati.

O sprejemu kandidatov na akademijo odloča posebna komisija učiteljev akademije.

Sprejemni izpiti in preizkusni izpiti bodo od 6. do 10. septembra 1971.

Program in navodila za sprejemne izpite dobe kandidati v tajništvo akademije. Kandidati, ki se priglasijo k sprejemnemu izpitu, morajo ob vložitvi prošnje vplačati 50 din za delno kritje sprejemnega izpita; to ne velja za kandidata, ki bodo študirali na oddelkih za likovno in glasbeno vzgojo, pa morajo opraviti poseben sprejemni izpit.

Vpis rednih in izrednih študentov v 1. in 2. letnik akademije bo od 15. do 28. septembra 1971.

SVET PEDAGOŠKE AKADEMIJE V LJUBLJANI

PO NAŠIH ŠOLAH

Dve stopetdeset letni šoli

Iz arhivskih dokumentov iz Verwaltungsarchiva na Dunaju, ki so v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani, Fasc. 111, je razvidno, da je bila šola v Lembergu ustanovljena 5. 1. 1788. Priložena je vloga magistrata Launberg za poizvedbo. Gospodčina Lemberg poroča, da je vloga najbrž poslal trg Lemberg iz celjskega okrožja v dekanatu Šentjurij. Ali je bil tudi postavljen učitelj, iz listine ni razvidno. Okrog leta 1810 je poučeval trikrat na teden otroke domačin Vincenc Luznar.

Sele leta 1821 je dobil kraj Lemberg prvega stalnega učitelja Janeza Ranerja. Za svoje požrtvovalno delo na šoli je

Raner dobil naslov „Musterlehrer – vzorni učitelj“. Kmalu so se lemerski šoli pridružili tudi ostali okoliški kraji tako, da je šola obiskovalo okrog 140 do 170 otrok (šoloobveznih pa je bilo v šolskem okolišju okoli 250).

Kmalu pa so se pričeli na Sladki gori, kjer je bil sedež župnije, potegovati za župniško šolo. Strinjali so se, da bi ostala šola v Lembergu, če bi trg Lemberg prevzel vse denarne obveznosti. Trg je sicer želel obdržati šolo, ne pa vseh obveznosti. Dolgo časa so se prekakali, dokler se ni Ranerjev naslednik Mihael Gobec leta 1854 preselil z vsemi spisi na Sladko

goro kot prvi učitelj. S poučevanjem pa v Lembergu še niso prenehali, ker je še dve leti poučeval upokojeni duhovnik Janez Leskovšek. Medtem so vaščani prosili za svojo šolo, toda prošnji niso ugodili. Tako je leta 1856 prenehala šola v Lembergu. Leta 1861 so ponovno odprli zasebno šolo v Lembergu, ki je leta 1869 postala javna ljudska šola. Tako sta bili v župniji

Kljub temu da so si Lemberžani šole želeli, so se kmalu pričeli pripraviti. Občina Sladka gora je nosila 70 % in trg Lemberg 30 % vseh bremen. Zahtevali so tudi razširitev šole v trirazrednico, za kar ne bi bilo potrebno veliko izdatkov, saj je bila tretja učilnica že pripravljena. Vendar so pogovori trajali od 1907 do 1929. leta, ko so šolo razširili v trirazrednico, ki je ostala trirazredna do leta 1941, ko je bilo na šoli 150 otrok in trije učitelji. V šolskem letu 1968/69 je bilo na šoli v treh oddelkih in osmih razredih 74 učencev.

Tudi v Zagorju pri Kozjem so pričeli leta 1821 s poukom. Otroke je učil v branju tiskanih črk cerkovnik Papež, ki je v svojem stanovanju zbiral otroke. V zapiskih šolske kronike beremo, da Papež sam ni znal pisati, vendar je bil od vseh učiteljev tiste dobe najbolj učen. Leta 1859 so dobili učilnico v župnišču in so poučevali otroke že tudi pisati in nekoliko računati. Pouk je obiskovalo 26 otrok. Od leta 1859 do 1866 je poučeval na šoli Matija Jelen.

Vse do leta 1861 je bila šola enorazredna; to leto pa so jo razširili v dvorazrednico. Med nemško okupacijo je bil pouk v nemščini od 1942 do julija 1944. leta. Od avgusta do 10. decembra 1944 je delovala slovenska partizanska šola na osvobojenem ozemlju. Od decembra 1944 do maja 1945 je ponovno v presledkih delovala nemška šola. Partizanska šola na Kozjanskem se je razvijala pod zelo težkimi pogoji, ker so Kozjansko obkrožale močne okupatorske sile, ki so varovale važne prometne poti Zagreb–Zidani most–Celje–Maribor. Toda kljub temu so v Zagorju odprli šolo s tremi oddelki. To slovensko šolo je obiskovalo okrog 100 otrok. SLAVICA PAVLIČ

250 let šole v Miklavžu pri Ormožu

Šola pri Miklavžu omenja cerkvena kronika leta 1721. Tedaj je dobil takratni župnik Martin Stariha nalog od nemškega viteškega reda, da mora šolo večkrat nadzorovati in poučevati otroke v krščanskem nauku. Pouk so imeli v cerkvenikovem stanovanju. To je bila lesena bajta krita s slamo. V njej so imeli pouk do leta 1808, ko je staro poslopje podrla močna nevihta. Po statističnih podatkih je bilo leta 1811 pri Miklavžu okrog 111 šoloobveznih otrok, v resnici pa je šola obiskovalo le 26 otrok.

Leta 1874, ko so šolo razširili v dvorazrednico, so najeli eno učilnico v privatni hiši. Leta 1883 je postala šola trirazredna in leta 1892 so zgradili novo šolsko stavbo s petimi učilnicami. Naslednje leto so šolo razširili v štirirazrednico. Leta 1898 je postala petrazredna, leta 1927 šestrazredna in 1936 sedemrazrednica.

Leta 1969 pa je šola v Miklavžu pri Ormožu dobila novo sodobno šolsko stavbo. To leto je šola izdala publikacijo „V nove čase“ – Ob otvoritvi šole v Miklavžu pri Ormožu 1969. V omenjenem delu je podana podrobna zgodovina kraja in šole od ustanovitve do danes.

SLAVICA PAVLIČ

Da, tole je dom enega izmed slovenskih otrok v okolici Vinice (Bela krajina). Stariši so odšli v tujino. Stari stariši so vzgojitelji in pogosto tudi rejniki. (Foto: Član foto krožka osnovne šole Vinica)

Nova matematika

Ob reviji Vzgoja in izobraževanje smo dobili tudi prvo številko priloga NOVA MATEMATIKA V OSNOVNI ŠOLI. Priloga je zamišljena kot stalen, sistematičen informator o organizaciji, poteku in vsebini, spornih problemih ter dosežkih pri pouku nove matematike.

Številka je tokrat razdeljena v dva dela. V prvem je razgrnjen celotni projekt pouka: utemeljitev, organizacija, metode, nadzor, možnosti in morebitne težave, usposabljanje in nadaljnja lastna priprava učiteljev, povezava učne operative z raznimi pedagoškimi ustanovami in še s starši.

Drugi del vsebuje kratek pregled osnovnih pojmov in operacij z množicami, ki sestavljajo eno od osnovnih poglavij nove matematike. Dobrodošel bo kot gradivo za uvodne seminarje, namenjene učiteljem.

Prezgodaj bi bilo zavzemati kakršnakoli kritična stališča že vnaprej, še preden bodo spregovorili tovariši, ki se bodo v praksi lotili izvedbe projekta. Saj pravi prof. Stanko Uršič, vodja strokovne skupine pri zavodu za šolstvo SRS, v uvodu naslednje: Največja spodbuda 85 % učiteljev prvih razredov pa so bili odgovori na anketo, ki smo jo poslali vsem šolam v Sloveniji in v kateri je prek

osnovnih šol odgovorilo, da se strinjajo s spremembo pouka matematike v osnovni šoli. Ob enem je razvidno, da se je vodstvo projekta že vnaprej zavedalo težav in ovir, s katerimi bo treba računati, da bodo uspešno premagane.

Nedvomno bo nova matematika bistveno bogatila učen-

čevo matematično znanje in usposabljala za vedno zahtevnejše sodobne naloge. Vendar bo nova matematika, če že ne takoj, vsaj v bližnji prihodnosti ob sposobnem učitelju vse bo tudi izgubljala attribute novejšega, sem in tja celo osnovnošolskega učnega predmeta.

JOŽE RUPNIK

300 let šole v Zavrču

Po zapiskih cerkvene kronike sega poučevanje otrok v Zavrču v leto 1671, to je v pozno protireformacijsko dobo. Tedaj so morali župniki na podlagi sklepa tridentinskega cerkvenega zbora obvezno poučevati mladino ob nedeljah popoldan o osnovnih krščanskih resnicah. Ker pa so bili duhovniki zaradi obsežnih far preveč zaposleni, so poučevanje otrok prepustili cerkvenikom. V tem primeru je bilo branje in pisanje samo večšina in glavnemu predmetu – verouku. Kljub temu so dobili otroci začetni pouk, zato štejemo to letnico za pričetek poučevanja v Zavrču. Po zapiskih v šolski kroniki je razvidno, da so v cerkveni kroniki zapisana imena cerkvenikov, ki so se zelo hitro menjavali. Z rednim poukom so pričeli leta 1788. To leto je poučeval otroke Marko Mihael v svojem cerkvenikovem stanovanju. Leta 1810 je zaradi starosti prepustil poučevanje svojemu sinu. Po smrti cerkvenika Mihaela so nastavili za učitelja Matija Reisingerja, ki je napravil strokovni izpit v Gradcu, usposobljenostnega pa v Mariboru leta 1811. Poučeval je na šoli od 1812 do 1856. leta s prekinitvami. Šola je obiskovalo od 14 do 34 otrok. Leta

1813 so zgradili novo šolsko stavbo, ki pa je postala zaradi vedno večjega števila otrok kmalu pretesna, zato so najeli učilnico v privatnem stanovanju. Hkrati, ko so najeli učilnico 1887 zasilno učilnico, so pričeli z gradnjo nove šolske stavbe, je bila zgrajena čez dve leti (leta 1889). Šola so razširili iz enorazrednice v trirazrednico. Šole so jo vse do leta 1935, ko postala završka šola šestrazredna.

Leta 1941 je bila šola šestrazredna z eno vzporednico; učitelji je bilo 362 dijakov in učiteljev. Med nemško okupacijo je bil pouk v nemškem jeziku – vse do jeseni 1944, ko so šolo zasedli nemški vojniki. Poukom so prenehali in pričeli šele po osvoboditvi. V šolskem letu 1968/69 je bilo v petih razredih ter osmih oddelkih 212 učencev in učenk.

Iz gradiva, ki je v sekovski škofjskem arhivu, kopije po Slovenskem šolskem muzeju, v Fasciklu Schulsachen Pr emienbuecher fuer Schulkind 1792–183 (IV/s-H/1/a), znam šol, ki so obdarovale otroke. Obdarovanje otrok v Zavrču je omenjeno leta 1807.

SLAVICA PAVLIČ

Oj pomlad, ti čas presneti!

Ali čutite, kako vam srce spomladi hitreje utripa? Morda opazite iskro v neznanih očeh? Se nasmehnete brez vzroka, si zaželite v gozd med zelenje, iskati z očmi ptice in spremljati oblake?

Vsi čutimo pomlad „v zdraku“. Kako pa je z našimi otroki? Tudi oni jo čutijo, še močnejše kot mi, odrasli, le da se ne zavedajo ne morejo tako obvladati. Odnosa jih kot plima: obračajo se soncem, za vetrom, le pri učenju jih „zmanjkuje“. Kaj storiti?

Vsak učitelj poskuša po svojih močeh obdržati na vejah hitro brzdanost otrok in usmeriti njihovo pozornost na učno snov. Kako težko je to in koliko živčnega napora je potrebno – vemo vsi. Vsemu temu pa se pridružuje še misel na skorajšnji konec šolskega leta.

Kako ublažiti to veselo pomladansko razposajenost? Morda bi otroci bolj zbrani, če bi pred začetkom pouka zapeli primeren pesem. Pesem zbere misli, pomirja in razveseljuje. Velja poizkusiti, ali škodilo prav gotovo ne bo! Morda bi pripomogla k večji pozornosti tudi učiteljeva vedrina in humor. Jasno je, da vsi tega ne moremo premoremo. Prav gotovo pa bi bilo koristno, če otroci ne bi občutili spomladi tiste resnosti, s katero navadno stopi učitelj na kateder – upravičeno zaskrbljen za šolski uspeh. Poskusimo prekriti resnost našega dela z burvostjo izražanja, s šalo, večših tudi zabavnostjo – le da pridemo do zaželenega cilja: boljše zbrani in lažjega dojemanja snovi – z manj težavami in večjim uspehom.

TATJANA STEPANČIČ

SVET VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA VELENJE

razpisuje

6 delovnih mest vzgojiteljic, in sicer:

- eno delovno mesto na oddelku v Pesjem
- pet delovnih mest za oddelke na Stanetovi in Prešernovi cesti

Pogoj: končana srednja vzgojiteljska šola.

Stanovanj ni. Rok za prijavo je 15 dni po objavi oziroma do zasedbe delovnega mesta.

ŠCBP NOVA GORICA, Erjavčeva 8,

razpisuje prosta delovna mesta:

- učitelja za zgodovino, P zgod. – sociol. ali zgod. – geograf. (za nedoločen čas)
- učitelja za slovenski jezik z estetsko vzgojo (za nedoločen čas P – slavist)
- učitelja za slovenski jezik – italijanski jezik (za nedoločen čas P slov. – italijan.)
- učitelja ekonomskih strokovnih predmetov (za nedoločen čas, dipl. pravnik ali dipl. oec.)
- učitelja za telesno vzgojo (za nedoločen čas, P – VŠTK)
- učitelja za aranžerstvo (za nedoločen čas, dipl. arh. ali diplomant ALU)
- učitelja za trgovinsko računstvo (za nedoločen čas od 1. 9. 1971. do 30. 6. 1972, PRU, P ali dipl. oec.)
- učitelja za blagovnanstvo (za določen čas od 1. 9. 1971. do 30. 6. 1972, P ali PRU)
- učitelja za ekonomske strokovne predmete (za določen čas od 1. 9. 1971. do 30. 6. 1972, visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri)

Prijave z dokazili o izobrazbi vložite v 15 dneh po razpisu pri upravi šole. Stanovanje po dogovoru v doglednem času.

ŠOLSKI CENTER PRI TAM

razpisuje naslednja delovna mesta:

- 5 učiteljev za matematiko in fiziko – profesor ali dipl. inženir strojne smeri;
- 3 učitelje za slovenski jezik – profesor;
- 2 učitelja za gospodarski zemljepis, zgodovino in družbeno ekonomsko ureditev – profesor;
- 2 učitelja za telesno in zdravstveno vzgojo – profesor;
- 1 učitelja za angleški in nemški jezik – profesor;
- 3 učitelje za tehnologijo obdelave, tehnologijo gradiv, poklicno tehnologijo in kemijo – profesor, dipl. inženir metalurgije ali predmetni učitelj;
- 3 učitelje za opisno geometrijo, tehnično risanje, konstrukcijske vaje in strojne elemente – predmetni učitelji

Delovna mesta so razpisana za nedoločen čas.

Kandidati vložijo prijave kolkovane z 1,00 din ter priložijo dokazila o strokovnosti in vzgojno izobraževalni praksi.

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa. Nastop delovnega mesta 1. septembra 1971. Stanovanj ni.

GIMNAZIJA „FRANA MIKLOŠIČA“ LJUTOMER

razpisuje delovno mesto

- PROFESORJA za slovenski in nemški jezik – za nedoločen čas. Družinsko ali samsko stanovanje zagotovljeno.

Prijave pošljite na ravnateljstvo gimnazije v 15 dneh od dneva objave v Prosvetnem delavcu.

OSNOVNA ŠOLA „JANEZ MRAK“ VRHNIKA

razpisuje:

- 1 delovno mesto PRU za matematiko – fiziko za nedoločen čas
 - 2 delovni mesti PRU za tehnično vzgojo za nedoločen čas
- (eno delovno mesto je za poučevanje na posebnem oddelku)

Stoletni jubileji osnovnih šol

Pred sto leti so bile ustanovljene naslednje osnovne šole, ki so to leto pričele s poukom: Bukovščica, Lig, Prestranek, Svibno, Jagrščce, Kromberk, Staro Selo. Ker je bilo premalo šolarjev, so bile zadnje tri ukinjene.

Z zasilnim poukom so pričeli Bukovščici (občina Skofja Loka) leta 1871, saj je po zapiskih šolske kronike obiskovalo vsakdanjo šolo 71 otrok, nedeljsko pa 14 otrok. Pouk so imeli v zasilni učilnici v župnišču. Poučeval je župnik Anton Može vse do leta 1909, ko je deželni šolski svet z dne 18. decembra 1909 odločil, da zasilna šola postane redna. To leto je bila nameščena prva učiteljica. Ker pa je bilo šolarjev vsako leto več, je postal zasilni prostor v župnišču premajhen. Leta 1907 je deželni šolski svet zahteval zgraditev šolske stavbe za enorazrednico. Vendar pa se odgovorni moške niso mogli zediniti, kje bi stavba stala; tako se je gradnja zavlekla do leta 1911. Tedaj so pričeli z gradnjo, naslednje leto so jo dokončali. Šele leta 1937 so šolo razširili v dvorazrednico. Tik pred vojno je bilo na šoli 96 učencev. Med vojno je bil redni pouk na šoli od 26. februarja do 31. marca 1942, nato pa do osvoboditve niso imeli pouka.

Tudi v Ligu (občina Nova Gorica) je bila odprta zasilna šola leta 1871. Poučeval je pomožni učitelj Anton Ukmar v župnišču vse do leta 1888, ko je bila zgrajena šolska stavba. Od ustanovitve do leta 1928 so poučevali v slovenskem jeziku. To tem letu so dokončno izvedli Gentilijevo šolsko reformo leta 1923, ki je zahtevala uvedbo italijanskega jezika v vse slovenske šole. Vse do leta 1947 je bila šola enorazrednica, leto pa so jo razširili v dvorazrednico.

Svetoivanska šola leta 1899, imenovana Matenja vas – po drugi svetovni vojni je dobila ime osnovna šola Prestranek – je bila ustanovljena leta 1871. Prvi učitelj je bil Josip Bedenk. Pouk so imeli v preurejeni stari neznarnji. Učitelju Bedenku je nedelilo do italijanske okupacije leta 14 učiteljev. Otroci so do ustanovitve svetoivanske šole obiskovali pouk v Postojni. Svetoivanska ali tudi kakor so ji rekli po domače Štivanska šola je bila enorazrednica s slovenskim učnim jezikom do italijanske zasedbe. Dne 3. januarja 1944 je bila v hiši Slavka Kopačja odprta slovenska partizanska šola. Poučevali sta učiteljci Angela Oražmova in Iva Križajeva. Iz zapiskov učiteljice Oražmove je razvidno, „kako so bili otroci veseli, ko so slišali slovensko besedo, stari pa kar niso mogli verjeti, da so dočakali ta veliki dan“.

Partizansko šolo so obiskovali otroci iz Matenje vasi, Rakitnika, Grobišč in Prestranka. Šola je obiskovalo 78 učencev in učenk. Sedaj je v Prestranku popolna osemrazredna osnovna šola.

V Svibnem (občina Laško) so pričeli s poukom leta 1871. Otroke je poučeval pomožni učitelj Anton Ramoveš. Iz zapiskov v kroniki je razvidno, da je leta 1873 obiskovalo pouk 91 otrok, v šolskem letu 1880/81 pa že 106 otrok. Omeniti moramo, da so bili nekateri učenci stari manj kot 6 let, drugi pa več kot 12. Skoraj polovica otrok ni bila po zakonu obvezna obiskovati pouka,

ker so bili dve uri hoda oddaljeni od šole. Kljub temu so otroci prihajali v šolo zelo redno. Redna enorazrednica je postala leta 1892. Vse do leta 1911, ko je bila zgrajena šolska stavba, so imeli pouk v stari kaplaniji. Z novo šolsko stavbo je bila tudi šola razširjena v dvorazrednico, leta 1933 so jo razširili v trirazrednico in 1935 v štirirazrednico. Med nemško okupacijo do novembra 1942 niso imeli pouka, nato pa je bil pouk ponovno do julija 1944, ko so šolo zasedli nemški vojaki. Več kot dve tretjini slovenskih družin je bilo izseljenih v Nemčijo. S starši je bilo izseljenih tudi 98 šolskih otrok, vrnilo se jih je 97. Sedaj deluje v Svibnem osemrazredna šola z dvema oddelkoma in je podružnična šola centralne šole Marjana Nemca v Radečah.

SLAVICA PAVLIČ

Pouk v partizanski šoli v Podpreski (Kočevje–Draga)

Razstava: Šolstvo na slovenskem ozemlju v obdobju 1941–1945

V Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani na Poljanski c. 28 bo 21. maja ob 11. uri odprta razstava „Šolstvo na slovenskem ozemlju v obdobju 1941–1945“, pod pokroviteljstvom tovariša Janka Rudolfa, predsednika republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije.

Razstavno gradivo je razdeljeno na tri obdobja. V prvem delu je prikazano delovanje naprednih učiteljev, ki so se združevali že v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ob tem pa so bili posebno očitni vplivi socialistov med naprednejšimi slovenskimi učitelji po oktobrski revoluciji. Žgečeva razprava o vzgoji najširših plasti našega naroda je zbudila pri učiteljih zanimanje za socialistične ideje. Napredni učitelji so delovali v Klubu prijateljev vaše kulture in zatem pri Učiteljskem pokretu, čigar delo so usmerjali učitelji, člani Komunistične partije, ki so se v letu 1941 vključili v Osvobodilno fronto in napovedovali odločen boj okupatorju. Na drugi strani je prikazano delovanje nemške organizacije Kulturbund na slovenskem ozemlju, ki je širila sovražno propagando proti slovenskemu narodu.

Drugi del razstavnega gradiva obsega obdobje razkosanosti in razdelitve Slovenije med tri okupatorje: Italijane, Nemce in Madžare ter prikaz uvedbe njihovega potujočevalnega sistema. Italijani so ustanovili Ljubljansko pokrajino in počasi pričeli uvajati svoj šolski zakon Carta della Scuola. Na Stajerskem in Gorenjskem so nacisti takoj uvedli svoj šolski sistem. Učni jezik je bila samo nemščina. Prav tako so Madžari v Prekmurju uvedli svoj potujočevalni šolski sistem in nastavili madžarske učitelje.

V tretjem in najboljšežnejšem delu razstave je prikazan odpor slovenskega ljudstva proti okupatorjevemu

potujočevalnemu šolskemu sistemu: OF je imela v svojem programu tudi skrb za lovensko kulturo, za široko izobraževanje ljudstva, za varovanje slovenskega jezika. Zato je bilo potrebno dati šoli novo vsebino in jo tudi prilagoditi novim razmeram.

Partizanske šole so odpiral takoj, ko je nastal prvi osnovni pokoj: osvobodeno ozemlje. Zato je IOOF z uradnimi dokumenti dal slovenski partizanski šoli tudi zakonsko osnovo. Pri organizaciji in vodenju partizanske šole moramo omeniti tudi delež prosvetnih delavcev – učiteljev borcev, ki so se bojevali v gozdovih kot partizani in v ilegali kot ideologi za osvoboditev naroda. Učitelji, ki so tudi med NOB skrbeli za vzgojo učiteljskega naraščaja, ki ga je tako primanjkovalo na celotnem

slovenskem ozemlju, zlasti še na Primorskem, saj je okupator najprej posegel v učiteljske vrste in jih močno razredčil.

S statističnimi prikazi, dokumenti, učnimi načrti, učbebniki in slikovnim ggravidom je prikazano delovanje slovenske partizanske šole, ki je delovala z vso svojo šolsko organizacijo tako kot v mirnem času. Vodili so šolsko administracijo, pisali šolske kronike, ustanavljali roditeljske svete, mladina je izdajala svoja glasila, pripravljali so proslave in tekmovanja in to v času, ko se je slovenski narod boril za svojo nacionalno in socialno osvoboditev. V tem času pa se je tudi gradila nova demokratična šola.

SLAVICA PAVLIČ

OSNOVNA ŠOLA POLJČANE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- učitelja za slovenski jezik in angleški jezik, PRU ali P
- učitelja za zemljepis in zgodovino, PRU ali P
- učitelja za likovni pouk, PRU ali P
- učitelja za telesno vzgojo, PRU ali P
- socialnega delavca

OSNOVNA ŠOLA PODČETRTEK

razpisuje prosti delovni mesti

- učitelja za razredni pouk (nedoločen čas)
- učitelja za matematiko (nedoločen čas), P ali PRU ali absolutent PA
- učitelja za glasbeni pouk (nedoločen čas) PRU ali absolutent PA ali glasbene šole

Nastop službe 1. septembra 1971. Učiteljski stanovanjski blok je v gradnji.

OSNOVNA ŠOLA MAČKOVCI

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za matematiko, PRU – samsko stanovanje ali izredni slušatelj, ki študira na PA in uspešno opravlja izpite, za določen čas (od 1. 9. 1971. do 30. 6. 1972)
- učitelja za fiziko, tehnični pouk, glasbeni pouk, PRU – samsko stanovanje ali izredni slušatelj skupine fizika – tehnični pouk na PA in ki uspešno opravlja izpite, za določen čas (od 1. 9. 1971. do 30. 6. 1972)
- učitelja za zgodovino – zemljepis, PRU – samsko stanovanje ali izredni slušatelj, ki študira na PA in uspešno opravlja izpite, za določen čas (od 1. 9. 1971. do 30. 6. 1972)
- učitelja za 5. razred, U, da ima strokovni izpit, samsko stanovanje, za določen čas (od 1. 9. 1971. do 30. 6. 1972)

Prijave pošljite delovni skupnosti osnovne šole Mačkovi po izidu razpisa v 15 dneh.

OSNOVNA ŠOLA FRANKOLOVO

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- učitelja za zgodovino – zemljepis – glasbeni pouk, PRU
- učitelja za slovenščino – angleščino, PRU

OSNOVNA ŠOLA „TONE TOMŠIČ“ KNEŽAK

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. učitelja matematike in fizike, P, PRU
2. učitelja slovenskega in angleškega jezika, P, PRU
3. učitelja zgodovine in zemljepisa, P, PRU
4. učitelja biologije in kemije, P, PRU

Zagotovljeni samski sobi.

SVET OSNOVNE ŠOLE TIŠINA

razpisuje naslednji prosti delovni mesti:

- učitelja za tehnični pouk, PRU
- učitelja za glasbeni pouk in zborovsko petje, PRU

SVET OSNOVNE ŠOLE IVAN CANKAR VRHNIKA

razpisuje za določen čas:

- delovno mesto razrednega učitelja, zaposlenega v 1. polletju 1971/72 na podružnični šoli Podlipa; v 2. polletju v mali šoli na Vrhniki;
- delovno mesto učitelja za zgodovino, P ali PRU, za čas od 1. septembra do 4. novembra 1971.

Svet bo sprejemal prijave 15 dni po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA „MAKS DURJAVA“ MARIBOR

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za tehnični pouk za določen čas (za 1 šol. leto) PRU
- učitelja za matematiko in fiziko za 13 ur tedensko – za določen čas – PRU

OSNOVNA ŠOLA DOBRAVLJE

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za glasbeni pouk – PRU
- učitelja za telesno vzgojo – moški, PRU
- učitelja za telesno vzgojo – ženska, PRU

Za razpisana mesta je na voljo samska soba.

TEHNIŠKA ŠOLA ZA STROJNO STROKÓ LJUBLJANA, Aškerčeva 7/II

razpisuje naslednja delovna mesta:

- 5 diplomiranih strojnih inženirjev – P
- 3 profesorjev matematike – P
- 1 učitelja predvojaške vzgoje in civilne zaščite – P ali PRU.

TANJA ŠAREC

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

VPRAŠANJE: Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov na štiri šole določa, da se učitelju, ki v treh letih vzgojno izobraževalnega dela ne opravi strokovnega izpita ustrežno zmanjša osebni dohodek. Zanima me, če je naš pravilnik v skladu s 64. členom zakona o osnovni šoli, ki določa, da pridobi učitelj pravico do opravljanja strokovnega izpita po dveh letih vzgojno izobraževalnega dela, mora pa opraviti najpozneje v petih letih.

ODGOVOR: Na podlagi 64. člena zakona o osnovni šoli in meril pravilnika o delitvi osebnih dohodkov se določa osebni dohodek posameznega delavca. Ni v nasprotju z 64. členom zakona o osnovni šoli, če se za nižjo strokovno izobrazbo pa tudi za manjšo plačo, kot je za določeno delovno mesto predvidena, ustrežno zmanjša osebni dohodek. 64. člen zakona o osnovni šoli določa obveznost učiteljev, da opravijo strokovni izpit v določenem roku. Skladnosti določil tega pravilnika z omenjenim zakonom o osnovni šoli ne moremo močeno presojati, ker ne urejajo identične stvarine.

VPRAŠANJE: Zakon o osnovni šoli postavlja v neenačopraven položaj učitelje za razredni pouk z učitelji predmetnega pouka, ker določa za prve večje število učnih ur na teden. Ali se da urediti tako, da bi bila tudi v 3. in 4. razredu učna obveznost 22 ur na teden? Kako imajo učno obveznost urejene šole, ki so uvedle proste sobote? Ali se lahko prosvetnemu delavcu odteguje del dohodka, ki jim pripada po zakonu zato, da se zvišajo osebni dohodki tistih delavcev, ki imajo daljšo delovno dobo?

ODGOVOR: Zakon o osnovni šoli določa, da je učna obveznost učiteljev v osnovni šoli toliko ur, kolikor jih določa predmetnik in obenem določa zgornjo mejo, da ne sme znašati učna obveznost več kot 24 učnih ur na teden. Šole, ki so že uvedle proste sobote, delajo tudi že po novem predmetniku, ki je prilagojen prostim sobotam. Sicer pa so v pripravi novi predmetniki za osnovne šole in predvidevajo, da bodo šole že z novimi šolskim letom pričele delati po novih predmetnikih. Odgovor na vaše drugo vprašanje boste našli v prejšnjem stavku.

VPRAŠANJE: Ali je prosvetni delavec upravičen zahtevati, da se mu pri odmeri pokojnine upošteva tudi čas, ki ga opravi prek rednega dela, ko nudi dodatno pomoč slabšim učencem ali vodi delo krožkov?

ODGOVOR: V delovno obveznost učiteljev na osnovni šoli se poleg same učne obveznosti šteje tudi priprava na vzgojno izobraževalno delo in drugo delo, ki je v zvezi z vzgojno izobraževalno dejavnostjo osnovne šole. V to drugo delo spada vsekakor tudi dodatna pomoč slabšim učencem in delo v krožkih. Delovna obveznost za učitelja znaša namreč tako kot za druge delavce 42 ur na teden. Pravico do starostne pokojnine pridobijo delovni ljudje, ko prebijajo določen čas na delu in dopolnijo določeno starost. Temeljni zakon o pokoj-

ninskem zavarovanju določa sicer tudi primere v katerih se zavarovancem šteje zavarovalna doba s povečanjem, vendar so do tega upravičeni predvsem zavarovanci, ki delajo na delovnih mestih, na katerih je delo posebno težko in zdravju škodljivo.

Nadomestilo osebnega dohodka med začasno zadržanostjo z dela, ki jo je povzročila nesreča pri delu ali obolenje za poklicno boleznijo, znaša 100 % od osnove za čas, ko gre nadomestilo v breme skupnosti za socialno zavarovanje. Kot poklicne bolezni se štejejo le določene bolezni, povzročene z daljšim neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev, na določenih delovnih mestih, delih oziroma dejavnostih. Vse bolezni, ki se lahko štejejo za poklicne in pogoji, v katerih se štejejo pod poklicne, so določene v posebnem seznamu poklicnih bolezni. Ni torej odvisno od proste volje zdravnika, ali je določena bolezen poklicna ali ne; zdravnik je pri odločitvi vezan na predpise temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju.

Podjetje za turizem transport in gostinstvo

pri Združenem železniškem transportnem podjetju Ljubljana zagotavlja svoje storitve prek svojih turističnih poslovalnic v Ljubljani, Mariboru, Celju, Postojni in Puli, ki vam oskrbijo:

- vozne karte za železniški, ladijski in letalski promet,
- rezervacije sedežev, postelj v spalnikih, ležalnkih ter ladijskih kabinah,
- prevoze s posebnimi vlaki in avto vlaki,
- organizacijo obiskov raznih prireditelj,
- rezervacije za letovanja, v hotelih, počitniških domovih in zasebnih sobah,
- informacije o voznem redu, voznih cenah, turističnih znamenitostih,
- gostinske storitve so na voljo v kolodvorskih restavracijah.

Pri potovanju s poslovnimi vlaki se poslužite bifeja v vlaku. Z nasveti in informacijami vam bodo pomagale stewardese. Obiščite nas preden nameravate potovati!

NAŠE POSLOVALNICE:

Ljubljana, Titova 32, tel. 311-851, 311-852
Celje, Titov trg 3, tel. 3448
Maribor, Partizanska c. 50, tel. 21-217
Postojna, Tržaška 4, tel. 21-244
Pula, Mate Balote 4, tel. 3629, 3033

Telex YU Fertur 31-370
Telegraf: Ferturist Ljubljana

Zgodovinarje z visokošolsko izobrazbo (filozofska fakulteta ali pedagoška akademija) opozarjamo na razpis delovnega mesta kustosa oddelka NOB v Dolenjskem muzeju. Razpis je objavljen v „Delu“. Zasedba mesta takoj ali po dogovoru. Družinsko stanovanje je zagotovljeno.

ZAVOD ZA DELOVNO USPOSABLJANJE MLADINE ČRNA NA KOROŠKEM

ponovno razpisuje prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- psihologa klinične smeri
- 8 učiteljev — ortopedagogov — ustrezna visoka ali višja izobrazba
- 9 vzgojiteljev — ustrezna srednja ali višja izobrazba

Poskusna doba za vsa razpisana mesta je 6 mesecev. Ponudbo v rokopisu, kolkovano z 1,00 din upravne takse, v kateri navedite življenjepisne podatke in kratek potek dosejanega dela z dokazili o izobrazbi, predložite zavodu do vključno 15 dni od objave razpisa.

Kinematografi prikazujejo

BODALO ameriški film, ki ga je posnel režiser Bernard Kowalski. Film je kriminalka, ki prikazuje boj mafije s policijo in boj posameznika z mafijo. Zmaga močnejši, boljše organizirani, kar je novost v tem žanru, saj vedno v kriminalkah zmagojuje le pravičnejši. Kljub tej novosti pa ta film ne presega ravni stereotipne kriminalke. n. d.

KLOFUTA VSAK DAN je film, ki se kaže na način situacijske komike. Vsebina se realizira prek socialne navezanosti zrelega mladeniča z revnim otrokom. S tem filmom smo dobili še en film s popularnim pevcem Giannijem Morandijem in nič drugega. n. d.

DAVID COPPERFIELD je solidna ekranizacija Dickensovega romana. Scenaristu J. Pulmanu in F. Broggerju ter režiserju Delbertu Mannu se je posrečilo potegniti iz romana najbolj bistveno, hkrati pa so ostali zvesti romanu. Vendar pa je film zasnovan tako, da prav mladi gledalci ideje ne bodo dojeli. mb

TARZANOV IZZIV je film, ki bo težko zadovoljil še tako nezahtevnega gledalca. Ob gledanju že nezanimivih Tarzanovih dogodivščin, to pot zunaj Afrike, pa čutimo hvaležnost do distributorjev, ki ponovno prinašajo na naša platna starega, dobrega Tarzana iz tretjega desetletja našega stoletja. mb

POKRAJINA PO BITKI (FEST 71) Ta sicer barvni film smo gledali na televizijskih ekranih. Andrzej Wajda, avtor Kanala, Pepela in diamanta, se je ponovno lotil vojne teme in ekranizacije novejšje poljske literature. Tistemu, ki pozna vsaj malo življenje sodobne Poljske pa tudi njeno zgodovino, bo nudil film poplavo asociacij. Prepleta ga krčevita potreba po pravici ljubiti svojo domovino. V tem filmu je Wajda ponovno potrdil, da je eden največjih pesnikov, kar jih pozna povojni evropski film. mb

NOČ PRI GOSPODIČNI MAUD (FEST 71) je film francoskega režiserja Erica Rohmera, ki spominja na poučne zgodbe 18. stoletja. Zasnovan in izpeljan je intelektualistično, kar pa filmu nikakor ni v škodo. Razprave in dialogi so osnova filmskega zapleta in razpleta. Temu je prilagojen tudi filmski izraz, ki deluje nekoliko hladno in nezanimivo. Vendar je prav to tisto, s čimer je režiser dosegel, da na filmskem platnu prevladuje izgovorjena beseda, ki dobiva v kontekstu s sliko še trdnjši pomen ter filmu ni v breme. Zaradi nenavadnosti v

RAZSTAVA: Okamnine, priče izumrlega življenja

Amonit iz doine Triglavskih jezer

V Prirodoslovnem muzeju Slovenije so pripravili razstavo „Okamnine, priče izumrlega življenja“ in z njo začeli slaviti 150-letnico svoje ustanovitve.

Na razstavnih panojih najprej spoznamo, kaj so okamnine in kako so nastale, potem se seznanimo z mnogostransko uporabnostjo okamin v geološki znanosti: z okaminami določajo geologi relativno starost zemeljskih plasti. Zemeljsko zgodovino so po okaminah razdelili na veke, periode in epohe že dosti prej, preden so spoznali, da se da s fizikalnimi metodami izračunati absolutna starost plasti. Okamnine nam odkrivajo nekdanja morja in celine ter kažejo, kakšno je bilo podnebje v posameznih dobah geološke preteklosti. Paleontologija, veda o fosilih, pa je odigrala veliko vlogo tedaj,

ko so morali naravoslovci še dokazovati, da se je živi svet res razvijal. Za to ne bi mogli najti boljših dokazov, kot so okamnine. Prezreti ne smemo tudi velike vrednosti fosilov ali okamin v gospodarstvu, kjer pomembno nepogrešljivo orodje v rokah rudarstva in naftne industrije.

V osmih vitrinah so razstavljene okamnine iz različnih geoloških dob po danes veljavnem živalskem sistemu: luknjičarke, koralnjaki, trdoživnjaki, polži, školje, glavonožci, trilobiti, raki, mahovnjaki, rameno-nožci, morske lilije, morski ježki, ribe in sesalci. Razstavljene so predvsem okamnine, ki so jih našli na slovenskem ozemlju.

Ob razstavi je muzej izdal tudi knjižico „Okamnine, priče izumrlega življenja“, ki jo je napisal kustos Franc Cimerman. Knjižica je zasnovana kot vodnik po razstavi, obenem pa predstavlja celoto, namenjeno učenecem in učiteljem. Ogled razstave priporočamo višjim razredom osnovnih šol in srednjim šolam, posebno tistim razredom, kjer obravnavajo razvojne nauke in geologijo. Razstava bo odprta predvidoma do srede junija.

Muzej je odprt vsak dan, razen ponedeljka, od 9. do 13. ure, ob sreдах in petkih pa tudi od 16. do 19. ure.

DESETLETNICA MATURE

Nekdanje sošolce in sošolke iz 5. c mariborskega učiteljskega razreda profesorice MARE ČEPIČ, sklepno leto 1961, vabimo na srečanje ob 10-letnici naše mature. Srečanje bo 19. junija v Mariboru.

Svoje naslove in 50 din pošljite do 1. junija na naslov: MIGLIČ TONICA, osnovna šola RUŠE.

Na svidenje!

MARIJA, TONICA, GORDANA

POPRAVEK:

V razpisu osnovne šole Senovo, objavljenem v 8. številki Prosvetnega delavca, je nastala v drugi vrsti napaka: Vsa delovna mesta so razpisana za nedoločen čas in ne za določen čas, kot je bilo napak objavljeno. Ravnateljstvu in bralcem se za napako opravičujemo.

KOPRSKI UČITELJSČNIKI

Diplomanti prvega petega letnika koprškega učiteljskega (šolsko leto 1955/56), se bomo srečali ob 15-letnici, 12. junija 1971 v Kopru, v hotelu v Žusterni.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri sošolki Eldi Fras (Gustinčič), ZOŠ OE Koper.

OSNOVNA ŠOLA MAKSA BRAČIČA CIRKULANE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta na višji stopnji:

- učitelja za biologijo in kemijo — za nedoločen čas — diplomant PA
- učitelja za tehnični pouk — za nedoločen čas — diplomant PA
- učitelja za nemški jezik — za nedoločen čas — diplomant PA

RAVNOTEŽJE

Verjamem, da ste že opazili, kako različno vplivamo ljudje drug na drugega. Nekdo nas pomirja, razvedri in potolaži že s svojo prisotnostjo, drugi nas draži, vznemirja in nam je neprijeten, ne da bi hotel in ne da bi vedeli zakaj. Težko je pojasniti, zakaj je tako, prav gotovo pa je, da je občutek prijetnosti, ki nam ga kdo zbudi, posledica medsebojnega, čeprav tihega duševnega sozvočja. Dobro bi bilo, da tako sozvočje ali skladnost negujemo doma, v družini, kjer je več članov, ki jih povezuje skupno življenje. Težko si je zamisliti družino, ki bi se lahko uspešno razvijala brez prijetnih medsebojnih odnosov, brez radosti in zaupanja. Taka družina bi se vegetirala in sčasoma postala nepotrebna, moreča skupnost.

Jasno je, da se ljudje razlikujemo med seboj tako telesno kot duševno in prav v tem je čar dopolnjevanja drug drugega. „Živi in pusti živeti“ naj bo naše geslo. Poizkusimo pomagati družinskim članom, da ostanejo to, kar so. Pri tem mislim seveda odrasle. Prav gotovo pa je, da moramo v tej naši skupnosti, v naši družini, imeti drug drugo dobro zalogo

potrpljenja, prilaganja in popuščanja. Nepisano pravilo je, da je središče družine mati, ki greje s svojo ljubeznijo, skrbi običajno sama za red, čistočo, prehrano in največkrat vodi domačo blagajno. Razumljivo je, da postane večkrat nerazpoložena in sitna, zlasti še, če je redno zaposlena zunaj doma in zato preutrujena. V tem primeru ji zelo lahko pomaga mož z dobro besedo, pa tudi z dejanjem. Ze zdavnaj je preživeto dolgo ustaljeno mišljenje o „moškem“ in „ženskem“ delu. Torej, če sta oba, oče in mati zaposlena zunaj doma, si naj tudi doma razdelita delo po medsebojnem sporazumu, ki naj postane pravilo. Zelo dobro bo vplivalo na otroke, če jih bomo vključili v to delovno skupnost in jim razdelili, čeprav majhne vsakdanje dolžnosti, ki pa jih morajo z vso odgovornostjo izpolnjevati. Otroci naj bodo enakovredni člani družine. Tudi oni naj imajo do svojega mišljenja pravico. Ne zahtevajmo od njih nezdrave suženjske pokorščine, ker bodo sicer postali hinavci. Spoštujmo njihovo osebnost, če želimo, da bodo oni spoštovali našo. Vsi družinski člani pa se morajo

prilagajati hišnemu redu, da se izognili nepotrebnim slabim volji.

Dobro bi bilo, da so vsi odhodi od doma pravočasno in povedani vsem družinskim članom, da ne pride do razburjanja!

Prosti čas razporejamo skupno, dovoliti pa moramo, da vsak odrasel član izbere zabavo, ki mu najbolj ustreza. Zato ne bo slabe volje, če bo mož odšel k prijateljem na partijo, prijateljica ali pa si poišče najljubše razvedrilo. Poizkusimo družini kar najbolj omejiti številno sporov, predvsem pa naj oče in mati nikoli ne pripravata v prisotnosti otrok. Otroci niso krivi za naše nesporazume in jih tudi ne morejo rešiti. Lahko samo po nepotrebnem prizadevamo, žalostni in osamljeni.

Če bomo v družini poizkusili ohraniti skladne medsebojne odnose, se bodo naši otroci lahko razvijali in postali ljudje, ki bodo nekega dne imeli pravne odnose do sočloveka in do družbe. Mi sami pa bomo lahko iz urejenega doma črpali potrebne moči za mnogokrat težko in naporno vsakdanjost.

Svet osnovne šole FRANCE PREŠEREN KRANJ

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za slovenski jezik — visoka ali višja izobrazba
- učitelja zgodovine — visoka ali višja izobrazba
- učitelja za razredni pouk — vodja podružnice Podbrezje
- učitelja za delo v podaljšanem bivanju.

Prijave pošljite v 15 dneh po objavi svetu osnovne šole France Prešeren Kranj, Kidričeva 49.

RAZPISNA KOMISIJA NA OSNOVNI ŠOLI „JANEZ TRDINA“ v STOPIČAH PRI NOVEM MESTU

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. dva učitelja za slovenski jezik,
 2. učitelja za nemški jezik,
 3. učitelja za tehnični in likovni pouk,
 4. učitelja za telesno vzgojo,
 5. učitelja za razredni pouk na podružnični šoli Dolž.
- Kandidati od 1. do 4. točke morajo imeti končano PA.
 - Rok prijave je 15 dni od dneva objave.
 - Kandidati naj predložijo kolek za 1,00 din, dokazila o strokovnosti in življenjepis.
 - Študenti imajo prednost.

Razpisna komisija sveta

OSNOVNE ŠOLE „MILAN MAJČEN“ ŠENTJANŽ,

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- učitelja matematike in fizike — PRU — ali P,
- učitelja zemljepisa — zgodovine — PRU — ali P,
- učitelja telesne vzgoje — PRU — ali P.

Prosto delovno mesto

— učitelja slovenskega jezika razpisujemo za določen čas od 1. 9. 1971. do 31. 8. 1972.

Za vsa razpisana delovna mesta so na voljo samska stanovanja.

OSNOVNA ŠOLA VAS FARA

razpisuje za šolsko leto 1971/72 naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- učitelja za matematiko in fiziko, P, PRU ali U
- učitelja za srbohrvaščino, likovni pouk in glasbeni pouk, P, PRU ali U

Samska stanovanja so na voljo.

DELOVNA SKUPNOST VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA RAVNE NA KOROŠKEM

razpisuje:

2 delovni mesti vzgojitelje

Pogoj: končana Srednja vzgojiteljska šola z diplomo Rok prijave: 15 dni po razpisu Stanovanja ni!

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD ANGELCE OCEPEK NA JESENICAH

razpisuje

2 delovni mesti vzgojiteljice predšolskih otrok

Pogoj: dokončana SVŠ Stanovanja ni.